

309288

ప్రతిదినము ప్రకటించబడును

VOL. 4. } చెన్న పట్టణము 1918 సం॥ మార్చి నెల 28 వ తేది గురువారము } No. 297

సంపుటము. 4. } పింగళ నామ సంవత్సర ఫాల్గుణ మాస బహుళ శ్రవణ మంగ. } సంచిక 222

వాధాపీడితులకు వరము: ఐనాడిక నహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసవరిలా

అనంతరపు రక్తములన బనించు వాడ్యములకు కీమతములతో మందు. కుంభపున, మచ్చలను, గంధములను, కంఠములను, ప్రాంతములను అన్ని విధములను గలగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి కీమతమైన ౪ కక్షు బ్ర కారిణి (30)

కావచ్చుచున్నట్లు గుణ మిచ్చుట నిష్పంకియను, సహజమైనను మధ్యమచ్చునను అన్ని విధములైన దోషములను పోగొట్టును. కీరమునందలి పాదరగదోషములను, నలుబద్ధిమును కాళ్లనంబులను నొప్పలను పోగొట్టి రక్తమును క్లుప్తపరచును. కీరకాశ్యమును గలుగజేయును. 15 రోజులకు మందులకు 4 కోస్సుల బుడ్డితో అప్పుచును.

ప్రాప్తియరు:— పి. డి. సావంత్. 144. ఫనసవాడి. నెం 2 బొంబాయి. Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi. No. 144, No. 2, BOMBAY.

వికచాపాలిపి ప్రశంస

ఇది కన్నులకు అప్పురాదు విరచితము. 50 0-4-0 పోస్టేజి అధికము.

అంధునకొకటికొకటి విద్యా ప్రస్ఫుర్తి.

ఇది శ్రీయత కట్టమంకి రామలింగారెడ్డి గారి.

ప్రాప్తియరు: 50 0-4-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

అంధునకొకటికొకటి విద్యా ప్రస్ఫుర్తి, 7 లెంబుకెట్టి పిడి, మదరాసు.

అ మృతాంజనము
అన్ని రోగముల సిద్ధావధము.
చక్కని డబ్బితోనకా నెం 1-8-0-8-0
తలనొప్పల మాన్పును. పార్శ్వపు నొప్పల
జారదోలును. నాయువుబొట్ట పోగొట్టును.
సువాసనగలిగి యుండును. నైరయింబనుండిగిరిగిరి.
దీనిని విజేతములలో కూడ వాడుచున్నాము.

అమృతాంజనం డిపో, 6, లెంబుకెట్టి పిడి, మదరాసు, లేక 109 ఫేరిరోడ్డు భోర్లు బొంబాయి.

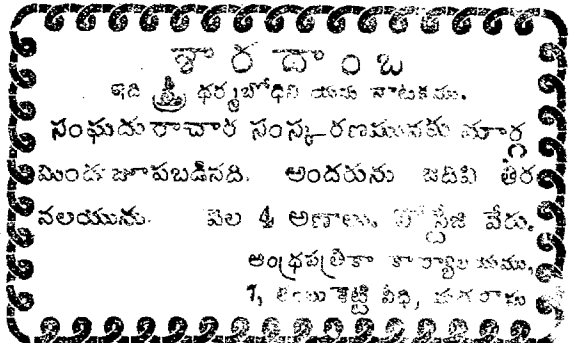
NOT PHYSICAL ALONE, BUT FUNCTIONAL, SEXUAL AND NERVOUS TOO.
Hence, one and all ought to try to preserve it in the heyday of Youth, guard and insure against its loss as a precautionary measure, and obtain and regain it, at any age and at any expense, if already lost, through any cause whatsoever. How? By a timely use of the world-renowned mechanical device called "E" manufactured on Dr. Bier's Principle of Hyparaemic Treatment by Messrs. Huston Brothers Co., of Chicago U. S. A. priced at Rs. 15 only (packing postage &c, charged extra) ented all over, highly recommended by several leading medical authorities of the East and the west and countless numbers of gratified cured patients.
Why? because if other wise, the Man who does not possess this necessary attribute of life is only a so called Man
Absolute secrecy guaranteed. Correspondence only in English: write to-day, in all confidence if really interested of
free descriptive literature regarding this marvellous cure, especially mentioning the "Andhra Patrika" to the
[669]
Erect, USS (A. P. DEPT) Sole Agency for the East, Patala (Punjab) India.

వినోదకరమగు తెలుగు నవలలు

బీలా లేక ను రేంద్రనగరము:— ఇందు శ్రీల మనస్సై ర్యము చాటబడినదియును వర్ణించబడినది. రూ. 1.0-0
యశోధర:— ఇందోక యాదుని తనమగనివైగల యనురా గమునలై పడరానిపాటుపడి యున్న తిస్థితికడెప్పుడు 0-12-0
మనోరమ:— మగడు పేట కేగి రాత్తునునొద్ద జిక్కుకొనవలసి సామర్థ్యంబుతో విడిపించి, శ్రీల పెండ్లిచేయును. 0-10-0
జగదేకరంధ:— అన్నలై పడరానిపాటుపడి యున్న తిస్థి తికడెప్పు సామర్థ్యవతి కథ 0-10-0
సనకాదర నాంధ:— తమ్మునకు బుద్ధితేక కలహించినను అన్న సహింపవలయు ననుటను బోధించును. 0-4-0.
అత్తలార్పాటమున కొర్వనికొడండ్ర ప్రలాపము:— అత్తలు కొడండ్రను బాధించు విధములుగలవి. అ. 0-2-0
మిత్రదోహము:— అపవృంధుడగు మిత్రునిపై నిందమోపి కడకు తాను జిక్కుకొన్న వానిని గురించిన వల 0-8-0
ఇవియేగాక యితరనవలలు కథలు పంపుదనినను పంపుచును.
కృష్ణవలలను సంవత్సరాది పండుగలలోగా కొనువారికి 1 రూపాయకు 4 అణాలు కమిషన్ యివ్వబడును.
588 నలయవారు:— కణ్ణక్ బుక్ డిపో.
6 వెంకటేశమేష్ట్రీ పిడి, సామలకాను పేట, మదరాసు.

ఫిల్లిసు సర్కసు

ప్రాగ్రామునందు గొప్ప మార్పు
పాశ్చాత్యవన్యమహామృగ ప్రదర్శనము
ప్రతిరాత్రి మహాజనుల సర్కసునుదర్శించి ఆదరంచుచున్నార
“ గోపాలకునికీ ప్రియము ”
50 మంది గోపాలకులును, గోపస్త్రీలును, రెడ్ ఇండి యనులును, దోపిడిగాంధ్రును, గుజ్జుములును, ఇతర జంతువు లును ఈ ప్రదర్శనమున చిత్రవిచిత్రముగ ఆటలాడును.
మార్చి 25 వ తేదీనుండి మా చతుష్పత్రులలో అతి వచ త్కారముగల “సాం” ప్రిన్సు అనుబడునవి అతి సంతోషకర ముగ ప్రదర్శించును.
అమెరికాలో నుండు అనాగరికులగు మొఱటు జనుల ప్రహసనము జరుపబడును.
ఇటీవల ఈ ప్రహసనములన బొందాయి యంతయు ఉత్సాహమతో పొంగి పోయెను.
అందరికి అనుకూలమైన టిక్టు:— రూ. 4, 2, 2, 1, అ. 8.
(1094) టిక్టులు మిస్సిస్సెట్టు కం వెంయెడ్ల దొరకును.

శ్రీ దాంబ
ఇది శ్రీ భర్తృభాగి యను వాటకము.
సంఘదురాచార సంస్కరణమునకు మార్గ మింద జూపబడినది. అందరును జదివి తీర వలయును. పిల 4 అణాలు. పోస్టేజి వేరు.
అంధప్రతికా కార్యాలయము, 7, లెంబుకెట్టి పిడి, మదరాసు
ఆదివచ్చుకొన లేక జున్ను
తులం 1 కి రూ. 3-8-0
అమృతాంజనము, కిరీ, బొంబాయి అండ్ మదరాసు.

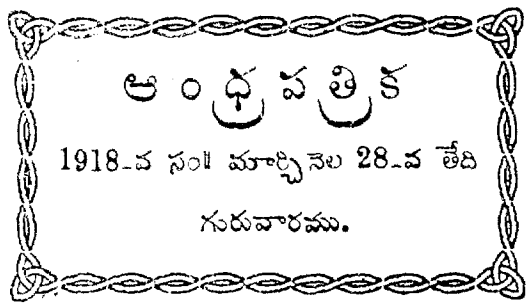
శు కమిక్ల కంపెనీ, నెం. 155, జుమ్మాచునీదు వీధి, బొంబాయి.
:— మెహతా పురుషోత్తమాస్త్రి, చైనాబజారు రోడ్డు, మదరాసు.

[illegible]

27 వ కృష్ణామండలసభ

ఇది తిరువూరుతాలూకా గంపలగూడెము నందు మ. రా. శ్రీ. కాశీనాథుని వాగ్దేవరాయ పంతులుగారి యధ్యక్షతక్రింద మార్చి 30, 31 ఎప్రిల్ 1-తేదీలను మధ్యాహ్నం 12 గంటల నుండి జరుగును. మండలవాసులు దయచేయ ప్రార్థితులు.

కోటిగిరి వెంకటకృష్ణారావు బహదర్,
ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుడు.

“అస్పృశ్యత తొలగితిరవలయును”

బొంబాయిలో నిటీవల నిమ్నజాత్యుద్ధరణ మునకై జరిగిన మహాసభకు గాంధీగారి లిలుల సందేశమంటే, “అస్పృశ్యత తొలగితిరవలయును” గాంధీగారి మనోనిశ్చయ మీ నా క్యములలో నిలుచియున్నది. గాంధీగారి సంకల్పము నెరవేర కుండుట అసాధ్యము. దేశమున ప్రబలియున్న స్వాతంత్ర్యవాతావరణ మీ సమస్య నిర్వహణమున కనుకూలముగ నున్నది. తిలకు, గాంధీ మొదలగు నాయకుల పట్టుదలయు సాంఘిక నిరంకుశ వివాదమునకు తోడ్పడుట నిశ్చయము. సర్ నారాయణ చంద్రావర్మగారు నుడివి నటుల, అంత్యజాతులను హింసనీతి యందుంచు వరకు, భగవంతుడు హింసపులను హింసనీతి యందే యుంచును. అంటరానివారు, సమీపింప గానివారు, ఉచ్చరింప రానివారను మూడు తరగతులు వీరిలో గలవు. ఈ దుస్థితియే హిందూ దేశ చారిత్రమున మచ్చవలె నున్నది. ప్రజాస్వామ్యము ప్రబలమగుచున్న నీ నవయుగమున నసహజమగు నీ విభేదములు ప్రబలజాలవు. అధ్యక్షులగు కైక్యారు మహారాజగారి సమయమున మహాసభాసము గావించిరి. నిమ్నజాత్యుద్ధరణ మునకై తమ సంస్థానములో ననేక సంస్కరణముల నెలకొల్పిన బరోడా మహారాజగారి కీ సమస్య కరతలామక మగుటలో వాత్సర్యము లేదు. అంటరాని వారినే అతిశూద్రులని బొంబాయి రాజధానిలో బిటుచుచున్నారు. అతిశూద్రసమస్య నిర్వహణము సామాన్యమగునది గాదు. హిందూ సాంఘిక జీవనమున అనేక శతాబ్దములనుండియు ప్రాతకొనిక యభ్యాసముల నొక్కమారు పెక లించుటయు దుస్సాధ్యమే. ప్రజాదృక్పథమునందే మార్పు గలుగవలెను. సాంఘిక నిరంకుశ ము జాతీయ హైన్యమున తెలుల తోడ్పడుచున్నదో, ప్రజలకు తేటతెల్లము గావలెను. ప్రజలీవిషయమై సత్యము నిపుడిపుడే గ్రహించుచున్నారు. సాంఘిక నిరంకుశము, స్వరాజ్య సంపాదనమున తెలుల యజ్ఞులగుచున్నదో, సానుభవపూర్వకముగ దెలిసి కొనుచున్నారు. నిమ్నజాతుల సమస్య వాస్తవము నాలసింప గూడదని గుర్తెడగుచున్నారు. ఉన్నతజాతులకు తమధర్మ మెదియో స్పష్టముగ గాన్పించుచున్నది. మహారాజులు, పీఠాధిపతులు, రాజకీయ సంస్కర్తలు మొదలగు వారందరను, ఈ సమస్యమునకై ప్రాముఖ్యమును గ్రహించు చుండ, భౌతికతను కూర్చి భౌతికత నత్యంతము

లేదు. మానవ క్రయత్నములకు కాలప్రవాహ మనుకూలముగ నున్నది. స్వాతంత్ర్యపు ప్రతి ధ్వనియే క్రవంచములో నన్ని దిశలను మారు మ్రోగుచున్నది.

హిందూదేశమున, స్వరాజ్యము లేనందుచే, రాజకీయశాసనము మూలముగ నిమ్నజాత్యుద్ధరణము సుసాధ్యము గానేరదు. అట్టిఫలితము, స్వాతంత్ర్యపరిపాలనము గల జపాను దేశమునందు సాధ్యమయ్యెను. జపానులో గల సాంఘిక పరివర్తన మాత్సర్యజనకము. భూస్వాములు తమకుగల హక్కులను బుద్ధిపూర్వకముగ తమ రాజకీయిచ్చైచి, వాటిబడులు ప్రభువులను బిరుదలగ్రహించి సంతృప్తులయిరి. ఉన్నతస్థాన మాక్రమించిన సాము రాయి అను క్షత్రియజాతి వాసుండిరి. వారు తరతరములనుండియు ననుభవించుచున్న ఉపకారవేతనములను, వర్ణాధికారములను, విసర్జించి, యితరవృత్తులలో బ్రవేశించి జీవనమునకు గడంగిరి. ఉత్తమ జాతులుగ నెంచబడిన సామురాయి జాతివారు నేడు అన్ని జీవిత శాఖలందును గాన్పించుచున్నారు. 1871 సంవత్సరము జులైమాసమున, రాజశాసనము ననుసరించి, సామంత ప్రభుపాలనమును, వర్ణవిభేదమును తొలగింపబడెను. ఆసంవత్సరముననే అక్టోబరు నెలలో నిమ్నజాత్యుద్ధరణమునకై శాసన మొకటి ప్రచురింపబడెను. జపానుదేశములో అంత్యజాతులు “హినిన్” అని పిలువబడుచుండిరి. “హినిన్” అనగ మానవతుల్యులు గారని యర్థము. ప్రాయశః ప్రథమమున నీరు అనాగరికజాతులై యుండవచ్చును. లేక రాజకీయ సేరస్థులు, బహిష్కృతులు, మొదలగు వారినిటుల జేర్చియుండవచ్చును. ఆకాలమున వీరు అంటరాని వారికిఁ ద సంతానముచే పరిగణింపబడి యుందురు. ఇట్టి జాతులు జపాను, చైనా, హిందూదేశములకు సామాన్యము. 1871 వ సంవత్సరపు శాసన మిటుల నుండెను.

“ఈటా, హినిన్ అను పదము లికమీద తొలగింపబడును. ఆ పేరుల క్రింద పరిగణింపబడు వారికీమీద ప్రజల దిశ్చయలలో జేర్చబడుదురు. వారి సాంఘికస్థితియు, జీవితయోగములను నికమీద మిగిలిన ప్రజల స్థితిగతుల ననుసరించి యుండును.

ఇట్లు రాజ్యాంగసభ”

ఒక్క శాసనముతో జపాను చక్రవర్తి నిమ్నజాతుల దుస్థితిని నిర్మూలించ గలిగెను. వారికి జాతిలో స్వస్థాన మొసగబడెను. కొలది కాలములో వారు భూస్వాములయిరి. పౌరసేవలో నైచి కులుగ జేర్చికొన బడిరి. అన్ని జీవితశాఖలలో వారికి బ్రవేశము గలిగెను. అమెరికాలోను రుస్యాలోను బానిసవ్యాపార మడుగంటినరీతి, జపానులో అంటరానితన మడుగంటెను. అట్టి విధమున హిందూదేశములో నస్పృశ్యత యొక్కమారడు గంటుటకు పీలులేకపోయినను, ప్రజలలో వికాస ముదయించుచో నయ్యది కొలది కాలములో రూపు మాయలు నిశ్చయము. రాజకీయపరిస్థితు లీదుస్థితిని నిర్మూలించుటకు తప్పక తోడ్పడ గలవు అత్యజాతులనబడు వారిలోనే సూతన వికాస ముదయించుచున్నది. స్వాతంత్ర్య వాతావరణమున సూతనోజ్జ్వలము ప్రకాశవంత మగుచున్నది. ఈ ప్రత్యభిజ్ఞానమును నిరోధించుట కేరికిని సాధ్యపడదు. కైక్యారుగారు నుడివినటులు, ప్రాచీనకాలమున అంటరానితన మింత కఠినత వహించినటుల గాన్పించును. శాస్త్రములందీ కార్యతకు ప్రకూణము లేదని, శాస్త్రజ్ఞులైనవారు వాగ్దేవతలుగానున్నారు. ఇంతియ గాక, నీజాతులనుండి యనేక మంది భౌతికముఖులు బుడయించి, హిందువులందరిచే

గొనియాడబడిరి. దక్షిణహిందూదేశమున నందు డును, అయోధ్యయందు రోహిదాసును, మహారాష్ట్రమున చోకామేళును, వంగదేశమున హరిదాస భాకూరును, ఆంధ్రదేశమున కన్నమనాయ డును, ఇట్టివా లింక ననేకులు ఉత్తమ లక్షణముల జూపియుండిరి. ఘూర్జరదేశమున, నీహాలిలోని వారిగు ద్విజప్రజలలో వేల్పు అనువారు ఎం.పి. కరీం యును కృతార్థులై, అనేక గ్రంథముల రచించి రట. పిల్లెచాక్ పిడ్డుక్ అను పంచమును, మహారాష్ట్రదేశమున నైన్యాధిపత్యము వహించి బ్రాహ్మణోద్యోగులలో కలసిమెలసి తిరిగి ఖర్తా యుధమును నడిపెనట. ఆసమయమున హిరోజీవతాక రనువారి క్రిందివాక్యములతో నైనికుల నుద్బోధించిరట. “మన మిక్కడకు పోరాడుటకు వచ్చితిమి గాని విండుల గుడుచుటకు రాలేదు. అందుచే మహర్షు మనలోనుండుట కెట్టియభ్యంతర ముండ గూడదు. అందరు నైనికులును కృపాణధారులై యున్నారు. ఇక్కడ వర్ణవ్యవస్థకు చోటులేదు. ఎవరు తమ శౌర్యవ్రతాపముల సధికముగ గనబజుచెదరో, వారే నిజముగు వీరులు.” ఆపద్ధర్మముగ వర్ణవిభేదముల దొలగించుటకు మనపూర్వక లనేకసమయములం దంగీకరించిరి. అట్టిసమయ మిపుడరుచెంచలేదా? మనయునికియే నిమ్నజాత్యుద్ధరణమునై నాధారపడి యున్నపుడు, ప్రాచీన విభేదములకు లక్ష్యమెట్లుట కెక్కడను అవకాశమే గాన్పించదు. ప్రాచీన కాలమునం దేపరిస్థితులలో నీనియమము బుద్ధమించినను, అప్పటి పరిస్థితుల నియు మారినవి. అందుచే నానియమములకును తావు గాన్పించదు.

పూర్వాచారబద్ధులలో లోకమాన్య తిలకు గా రొకరను ప్రతీతి నొకానొకప్పుడుండెను. అట్టి వారిరీతిని సభలో నుపన్యసించిరి.

“హిందూశాస్త్రములలో నస్పృశ్యత కాధార మెక్కడను గాన్పించదు. జాతీయకార్యములకు అస్పృశ్యత అడ్డము రాగూడదు. ఈ కార్యమునకు మనుష్యబల మధికముగ గావలెను. చారిత్ర పరికించిన యుద్ధరంగములందు అంటరాని వారు తోలుసంచులలో భావము గొనిపోయెడి వారని గాన్పించును. ఒక మానవు డంటరాని వాడను భావమును వెంటనే నిర్మూలించవలయును. అంతట నన్నియు చేకూరును. భగవంతుని ఎదుట నందరును సమానులే. ఉన్నత జాతుల దగ్గరకు రాకూడని జాతివారుండు రనుట ఘోరపాపము. నిమ్నజాతులకు విద్య నొసగుటయు మాతృదేశా రాధనమునకు వారికి సమానావకాశముల నొసగుటయు తప్పనిసరియగు కార్యము. అయ్యది నత్యవసరము.”

వివేచనచంద్రపాలు గారిటుల నుపన్యసించిరి. “జాతీయశయములు సఫలము గావలయు ననిన, నీ సమస్యను వెంటనే పరిష్కరింపవలయును. అంటరానివారిని దగ్గరకు రానియక బోవుటచే, జాతి ఆత్మవినాశము గావించుకొనును. ఈ సమస్య అధిక, సాంఘిక, రాజకీయములకు సంబంధించినదై యున్నది. ఆత్మకు అపరిశుభ్రతగాని, అంటరానితనము గాని లేదు.”

హైందవనాయకులు దృఢనిశ్చయము జూపుచో, సమస్య సులభముగ పరిష్కార మగును. హిందువుల తత్వసూత్రముల నాచరణములోనికి దెచ్చుచో, జాత్యుద్ధరణము సత్వరముగ సాధ్యమగును. “అంటరానితనము బోయి ఓకవలెను.” అని గాంధీగారు సంకల్పించిరి. అందుచే నది నిర్మూలమయి ధీరుడు.

సత్యాగ్రహ వ్రతము

గాంధీగారు తమ సత్యాగ్రహ వ్రతమును మరి మొక మార్గవలంబించిరి. కయిరా దుస్థితిగూర్చి నిదివర కొకమాత్ర విపులముగ చెలిసి యుంటిమి. ఆ జిల్లాలో పంటలు వండక, రయితులు శిస్తుల జెల్లింపలేమని మొరవెట్టిరి. గుజరాతు సభవారి పక్షమున వంటలు, వరేఖుగార్లు విచారణల జరిపి దుస్థితి నిజమే యని వెల్లడించిరి. మహాత్మా గాంధీగారు గూడ ప్రత్యక్షముగ జూచినట్టి యభిప్రాయమునే వెలిబుచ్చిరి. కలెక్టరుగారికి గుజరాతు సభవారు రయితుల పక్షమున విజ్ఞాపనల సంపిరి. ప్రభుత్వమువారికి స్థితి చెలిపిరి. ప్రయోజనము లేదయ్యెను. గుజరాతు స్వరాజ్యసమితి వారు దేశములో నశాంతిని పురికొల్పుచున్నారని ప్రభుత్వమువారు మందలించిరి. పన్నులు తప్పక వసూలుజేయబడునని ప్రకటించిరి. ఈసమయమున గాంధీ వివాదరంగమున బ్రవేశించెను. సత్యాగ్రహవిధానమును రయితులకు బోధించెను. కన్నుల నిచ్చుటకు నిరాకరించుటచే గలుగు నష్టముల గూర్చి నువ్వత్తవరచెను. 200 మంది రయితులీ క్రింది ప్రకటనముపై సంతకము జేసిరి.

“మా పంటలు నాల్గణాలకన్న తక్కువగునని మాకు తెలిసియుండుటచే, ముందువత్సరము వరకు సిస్తువసూలు మానవలయునని, ప్రభుత్వము వారిని ప్రార్థించితిమి. మా ప్రార్థనకు ప్రభుత్వము వారంగీకరింపనందున, సిస్తుల సేమాత్రము నివ్వమని ప్రమాణపూర్తిగ నిశ్చయించుచున్నాము. సిస్తువసూలుకు ప్రభుత్వమువారు తమ యిచ్చ వచ్చిన సాధనముల నుపయోగింపవచ్చును. మా భూములను జప్తుజేసినను, మేము బుద్ధిపూర్వకముగ నేమియు నివ్వము. ఆత్మకారవము బోగొట్టుకొనము.”

గాంధీగారి పట్టుదలను తృణీకరింప ఏలులేదు. బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు వెంటనే ప్రజల మొలల నాలించి, న్యాయము దయచేయుట భావ్యము. మిగిలిన రాజకీయ సంస్కర్తలవలె, గాంధీగారి మనోభావములు శాసన నిర్మాణసభలపైగాని, ఆంగ్లదేశ రాయబారములపై గాని ప్రవహించుట లేదు. ప్రజాసామాన్యమునకు తోచునీడ యై, వారికష్టముల బాప, గాంధీ సమకట్టియున్నాడు. విద్యాధికులందరు గలసి నిరాశతో విడనాడిన, సత్యాగ్రహవ్రతమును, సామాన్యజనులచే నాచరింప జేయుచున్నాడు. విద్యాధికులు అసమ్మతి సభలలో గొంతులు బొంగురు బోవునటుల, రాజకీయ విషయముల గూర్చి అరచుచుండ, గాంధీగారు ప్రజాసామాన్యమునకు రాజకీయ స్వత్వముల నిలుపుకొనుటకు కార్యసాధనములను నిదర్శన పూర్వకముగ జూపుచున్నారు. గాంధీగారి ప్రయత్నముల జూచిన, ఆంగ్ల విద్యాధికులు గానట్టి ప్రజాసామాన్యమే దేశసాభాగ్యమున కధికముగ ఖోద్యుడ గల్గుదురని తేట తెల్లమగుచున్నది. దక్షిణాఫ్రికా సమస్యను సాధించినది ప్రజాసామాన్యమే. కాంగ్రెసు నాయకుల దృష్టియంతయు నిదివరకు శాసననిర్మాణసభల పై నను ఆంగ్లవిద్యాధికులపై నను ఉన్నతోద్వేగములపై నను నిలిచి యుండెను. ప్రజాసామాన్యమువంకకు వారిదృష్టి మరలలేదు. గాంధీగారి విధానము వేరు. వారి మనోనిశ్చయము వేరు. వారి ఆధ్యాత్మిక శక్తి వేరు. కష్టముల జూచి సహింపలేదు. కష్టనివారణమునకు, కష్టముల కోర్పుటయే, సాధనము. ఇదియే గాంధీగారి సత్యాగ్రహవిధానము. ప్రభుత్వము వారు గాంధీగారి హృదయవైర్మల్యము గ్రహించి, ప్రజాశత్రుములకు సానుభూతి గనబడచెదరు గాక!

చిత్రపథములు

మనదేశమున ప్రబలిన ప్రజాహితేయితము నం దవలంబించబడెడి విచిత్రపథములు నిన్నటి హిందూపత్రికలో బాగుగ వర్ణింపబడినవి. గత ఆక్టోబరు మాసములో హిందూ న్యాయుండియా పత్రికలు బర్మారాష్ట్రమున రాసిమబడకుంజెనని, ప్రకటిత మయ్యెను. ఇందుకు మద్రాసు పోరులు మార్చినెలలో నసమ్మతిసభ నేర్పబడిరి. ఆ సభ యందయినను, హిందూపత్రిక చెలిపినటుల, ఉపన్యాసకులు పత్రికలను రక్షించుటకై తమ యాదార్యము జూపినటుల ప్రసంగించిరట. పత్రికలకు ప్రజల యభిమాన మెంతటి యవసరమో, పత్రికలు స్వధర్మమును ధైర్యముతో నిర్వహించుట ప్రజలకును నంతటి యవసరమే. సభయందలి తీర్మానములు కార్యసాధన మార్గముల భావలేదు. సామాజ్యశాసననిర్మాణ సభ్యులు ఉన్నతోద్వేగముల గూర్చి మహాపన్యాసముల గావించిరి గాని, స్వాతంత్ర్యమునకు భంగకరముగ నున్న బర్మాప్రభుత్వపుచర్యగూర్చి తీర్మాన ముక పాదంప తైరి. ఈ సందర్భమున హిందూపత్రిక మరెయొక రహస్యమును వెలిబుచ్చినది. తిలకుపాలు గార్లను శిల్పిరాష్ట్రమునకు రాకుండ ప్రభుత్వము వారు నిషేధించి యుండిరి. ఈ నిషేధమును తొలగించుటకు, కాంగ్రెసుసంఘమువారు రాజప్రతినిధి గారికి రాయబార మంపుటకు నిశ్చయించిరి. ఈ తీర్మానము నెలదినముల క్రిందట సంగీకరింపబడినది. ఇంతవరకును, కాంగ్రెసుసంఘము వారేమి చేసినదియు, తెలియలేదు. “ఈ తీర్మాన మాచరణలోనికి వచ్చునటుల జూచుట, కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షురాలగు బిసెంటుగారి కర్తవ్యమై యుండెను. ఈ విషయ మెందుకు జార విషయ బడెనో ఆమె కారణముల చెలువవచ్చును.” అని హిందూపత్రిక వ్రాయుచున్నది. సమాధానము జెప్పవచ్చును గాని, కార్యసాధనము లేని దేని లాభము?

కార్యసాధనము

ఆంధ్రు లిప్పుడు పరిష్కరింపవలసిన సమస్య యొక్కటే గలదు. స్వపరిపాలనా విధానమున రాష్ట్రనిర్మాణ సూత్రమును చేర్పవలయును. ఈ కార్యము ప్రత్యేక కాంగ్రెసు సమావేశమగు లోకల సఫలముగావలెను. ఇందుకు తగిన కార్యసాధనము లేవ్వయో, ఆంధ్రులు వెన్వెంటనే యోచించి కార్యమునకు గడంగవలెను. ఈ తరుణమున ద్రావిడుల సానుభూతిని సంపాదించుట దుష్కరము. ప్రత్యేక రాష్ట్రము గోరుచున్న మహారాష్ట్ర, ఉత్కళ, కర్నాటులతో గలసి వనిచేయవలయును. ప్రత్యేక రాష్ట్రనిర్మాణమునకై కృషి సలిపి విజయలయన వంగ విహారరాష్ట్రవాసుల సాయము బడయవచ్చును. మహారాష్ట్ర దేశములో నిదివరకే రాష్ట్రసమితి యేర్పడియున్నది. అట్టి సమితులు మిగిలిన భాగములలో నేర్పడవలెను. వీటియన్నిటికిని పరస్పరసంబంధ మేర్పడి పని జరుగవలెను. మహారాష్ట్ర దేశములోని హైందవ హుళాయాలు సంఘమువారు భాషాప్రయత్న రాష్ట్రసిద్ధాంతము నామోదించియున్నారు. వారి పక్షమున వెడలిన బాపిసాగారు గూడ రాష్ట్రనిర్మాణవిషయమై ఆంగ్లదేశీయులకు భాధింపుచున్నారు. ఆ స్వరాజ్యసంఘపు శాఖలను ఆంధ్రదేశములో నెలకొల్పుట లాభకర మగునని, విలేఖకు లొకరు వ్రాయుచున్నారు. ఇపుడు గావలసినది కార్యోత్సాహము దమ్ము వేరెద్ది యును గాము. ఇందు విషయమై కొండా వేంకటప్పయ్యవంతులుగా రినుల వ్రాసిరి.

“ఆంధ్రోద్యమము స్థిరముగ పాగుకొనినది. ఎక్కువ క్షేత్రసామర్థ్యములతో వని జరిగిన అభివృద్ధి గాంచగలదు.”

సత్వర ఫలితముల బడయుట కెట్టి కార్యసాధనము లవలంబించవలెనో, ఆంధ్రప్రముఖులీ పత్రికాముఖమున చెలువ వ్రాశ్శితులు.

లోకమాన్యతిలకుగారి యాగమరము

వీ రెల్లుండి ఉదయమున స్వామిలుస్తేష నకు వచ్చెదరట. అక్కడ కొలదిమంది ప్రముఖులు వారిని సందర్శించెదరట. మూడు గుట్టపు బండ్లు వారిని తోడ్కొని పోవునట. సాయంకాలము “దేశీయమహాజన సభాధ్యక్షురాలి” 100 మందికి భోజన మిడెదరట. మరునాడు సాయంకాలము బహుళా గారివిలాసమందిరమున బహిరంగసభ జరుగు నని, దేశీయమహాజనసభాధ్యక్షురాలును, హుళాయాలు సంఘాధ్యక్షురాలునగు ఆనిబిసెంటుగారు ప్రచురించిరి. ఈ ప్రకటనము బట్టి ప్రజలందరును తమ నాయకుని యత్యుత్సాహముతో స్వయముగ సాహాయించెడి నవకాళముండదనిగన్పట్టుచున్నది.

సార్వజనిక స్వాతంత్ర్యము

(UNIVERSAL SUFFRAGE)
ఈ విషయమై మహారాష్ట్రపత్రిక వ్రాసిన భావగర్భితమగు వ్యాసమును వేరొక భాషాంతరీకరించి ప్రచురించితిమి.

స్థానిక వార్తలు

హైద్రాబాద్:— రేపటినుండి ఈనాడు నెలపుటకు హైద్రాబాద్ మాంబునకు.
ఇంగ్లండు టిపా:— ఇంగ్లండుకు పంపాకు టిపా ఏప్రిల్ 1 న తేదీన ఉత్తరీకరింపను.
సంగీతకాల చెన్న పురి:— ఈసభ వారి యాజమాన్యమున శత్రు సామంతులకు 1415 గంటలకు గోక్షేత్రవసున వైదిక శిక్షాపాఠశాలకు మైదురు శిష్యులుగా విజాగానము జరుగును.
చెన్న పురి రైతువారి భూస్వాముల సంఘము:— ఈసంఘపు కార్యనిర్వాహక వ్యవస్థాపక సభ శత్రు 31 శిషి యదయము 8 గంట గా 12 రంగారాధిగా యింటి యందు జరుగును.
కావలెను:— చెన్న పురి జేయ విద్యావారమునందు వైదికీకరీదావర్తి పరిచేయుటకు వైదికీకరీకొగల విద్యక వ్యవహారు, ఇతర విద్యక సేవకులును హితీయ విద్యావార సంఘమునకు గావలయును. ఈ మహాద్యయమువ హాల్గాన గోరువారు శత్రురణా తింబి శేంకలరాజయ్యుర (కార్యకర్త హాల్గాన మైదాపూరు) గారికి వ్రాయవలెను, వీరు ఏప్రిల్ 7-న వైదికీ కొన్ని దినములు యుండునండి 15-న వైదికీ కుటు భయ పరిచియుండురు.
దక్షిణయిండియా వాణిజ్యసంఘము.
దక్షిణయిండియా వాణిజ్యసంఘపు వాణికోత్సవము రా. 11. కార్యకర్తల సెట్టిగారి అధ్యక్షత క్రింద నిన్నటి సాయంత్రము జరిగెను. అధ్యక్షుడు కార్యకర్తమును నుభక్తిమించుదు యుద్ధమును గురించి తోతరణకు నడిచి యుద్ధత్రే పన్నులను గూర్చియు, యుద్ధపు బుణములను గూర్చియు కొంత చెప్పి, యుద్ధకారణముగ ప్రతిదిన శివనర్మయము లభిశయించుటను గురించి తెలిపి వ్యాపారపరిశ్రమలు యుద్ధము సాగించుట కొలకు వినియోగింపబడుచున్న వనియు, ఈదేశపు పన్నుసంబంధ మున్నవచ్చు కాఖవారల కుభయ్య కురుగునట్లు కన్నువుల వైపున వచ్చు వ్యాపారముల వైపున నిర్బంధము లేర్పి యుండునని చెప్పి, యుద్ధము ముగియకలకు ఇట్టి క్షితులు తులులలో నుండుననియు చెప్పి ప్రభుత్వమువారి సహకారమును, ప్రభుక హిందూదేశ స్థితినిసూచియు చెప్పి. అంతకుము తిహియు నడువనడి ఆమాదింపబడిన రాబోవు సం. 1915 వైదికీ కార్యకర్తల సెట్టిగారిధ్యక్షులుగాను, భానుబహు మార్ అద్వైతవిత్తవర్తమును సాక్షిగా, 21 బి చతుర్ముఖ రాను గాయపూర్ణులుగాను 12 మంది కార్యనిర్వాహక సభ్యులుగ నమ్మకొన జరిగి.
అధ్యక్షులకు వందనములతో సభయగిసెను.

విరోధామహాసంగమము

(రెండవ భాగము)

ప్రాము

జర్మనుల మహావిజృంభణము

అరవోజు యుద్ధము

అనుకూల వార్తలు

సోముకు దక్షిణమున ప్రబలసంక్రామము

లండను, మార్చి 27:—సోముకు తీరమున చాల స్థానములందు స్థానిక సమరములు జరిగినవి. ఉదయము నుండియు సోముకు దక్షిణమున నోయిన కోయిల దగ్గర క్రోత్తులు క్రొత్త సేనలతో తీవ్రముగా తలపడిరి. మధ్యాహ్నము చాలైననుకు సమీపమునను ఉత్తరమున చాలైన సోములకు మధ్యము క్రోత్తులు క్రొత్తగా తలపడిరి. సోముకు దక్షిణమున రంగము వందలకును పోయ జరుగుచున్నది. రంగమును దన్ని భాగములభ్యున్న గల మన సేనకడచిన 8 రోజులలోను ఆత్యధిక పరాక్రమమును చూపెను. 8-18-81-41-61-63-66 దీవిజనులు ప్రత్యేక ప్రకారము పాత్రము లని గతరాత్రి బ్రిటిషువారు ప్రకటించిరి.

జర్మనులు రోయిని వశపరచుకొనుట.

25వ తేదీ రాత్రి సోముకు తీరమున క్రోత్తులు మరల తలపడలేదు. స్థానిక సమరములలో మనవారు క్రోత్తులతోడించిరి. సోముకు తీరమున మనపక్షి యిప్పుడు క్రే, ఆల్ఫ్రెడ్, జ్యూ మాంటూసోమెజు, ఫ్యూసా, ఆయిటీ, బోయిటీ, హెనిసు వా న్కోరులమీదుగా ముంచినుండి స్పృశింపకు పశ్చిమముగా చాచించి అటనుండి వెనుకటి స్థానముమీదుగా నున్నది. నేడుదయమున జర్మనులు సోముకు దక్షిణమున తీవ్రముగా తలపడి రోయిని పట్టుకొనిరి. ఇరవీ మనపక్షి మెర్రీకోరు, పోలి యార్డుల మీదుగా రోయి నాయనులకు పశ్చిమముగానున్నది. క్రొత్త జర్మను దీవిజనులను రెండుగా న్నట దీవిజనులను రెండు ప్రాంతములగు దీవిజనులను నేను పోల్చుచున్నాను. అంగ్ల పరాను అమెరికా సేనలు కలసిపోయియున్నవి. పరాను క్రొత్త సేనలు హెచ్చుగాకమృదువును. రోయి నోయనులకు పడమట క్రోత్తులు నిరోధించుచున్నది వార్తాసంఘమువారు తెలిపిరి.

క్రోత్తులవిమానములను నేలగుచ్చుట.

రణరంగమునకు వెనుకనున్న సేనలపైని బొంబులనువర ఫిరంగులను మనవిమానములు సోమవారమునా దధికముగ వదలినవి. 22 టన్నుల బొంబులను లక్ష బొంబుల మరఫిరంగి సంఘము వదలబడెను. క్రోత్తు సేనలు ఆత్యధికవారి ప్రముఖములు తుములముగ నున్నవోట గురితప్పకుండ సేనామధ్యమున మనవారు విమానములను వదలగలిగిరి. విమానయుద్ధము 25-వ తేదీ నుంచు కంటే నేడు తక్కువగానున్నది. 18 క్రోత్తులవిమానములను నేల గుచ్చితిమి. మరి 10 విమానములను పారదోలితిమి. మా విమానములలో 8 కానబడుటలేదు. వానిలో చాలభాగము భూమి కలిశేయగా వెగురుటలన క్రోత్తులు క్రిందనుండి వదలు ఫిరంగులనునే నష్టమైనవి. ముందుభాగమున నున్న సేనలపైను అపటి మార్గములపైనున్న క్రోత్తులపైను మేము రాత్రి బొంబులను మరఫిరంగులను వదలితిమని ఈనెల 28-వ తేదీ రాత్రి బ్రిటిషువారు ప్రకటించిరి.

మన సేనలు స్థిరముగ నిలిచియుండుట.

అయిడికి పడమట నోయనుకు తీరమున సేనలు స్థిరముగ నిలిచియుండెను. ప్రేసరుసోము, ఛార్లెసు, రోయి, నాయ నురంగములందు పోయ భరముగ జరిగినదని 28 వ తేదీ రాత్రి పరానువారు ప్రకటించిరి.

బ్రిటిషువారి గాఢదీక్ష.

జర్మనులు తమ ఫిరంగులను ముందునకు గొని రావాల సంకుచు వాని ఛాటి కొంత తగ్గుచున్నది గాని వారి ఆసక్తి యందు తీవ్రతయుగానే యున్నది. ఏ సమరమునను గూడ పరాకులముల సంకులముగ పోరలేదు. నిన్ను బ్రిటిషు పరాకులు పట్టులతో పోరి క్రోత్తులపై చీల్చి 120 మందిని పట్టుకొనిరి. 20 వ దీవిజనులలో నొక పటాలము క్రోత్తుల పురోగమన స్థానములను గురిగొనెను యొక గదిని వశపరచుకొని క్రోత్తులకు కడవరకు నిరోధించెను. గది మట్టును క్రోత్తు కనములు గుండెల ఎత్తున అర్థచంద్రాకృతిని గుట్టగా పడెను. వెనుకకు పోవునపుడు మనవారు ఫిరంగులను టాంకు

లను సరకుల బండ్లను గూడ వెనుకకు గొని పోవుట చాల చిత్ర మనదగును. సోముకునది చాలిన వెనుక మేముక వంతెనను మూత్రమె యుంచి తక్కినవాని నన్నిటిని ప్రేల్చి వేసితిమి. ఆవంతెన దగ్గర ఫిరంగుల సధికముగ నమర్చితిమి. సోముకునది చాటుటలో క్రోత్తులకు ప్రబలవత్తుము కలిగినది. అనేకసారులు క్రోత్తులపైను గుంపులు గుంపులుగ వెక్కిరి నావలపైని మేము ఫిరంగులను గాల్చి నాశనము చేసితిమి. వివరము ప్రాంతములగు నిరసకతోను వారు పలుసారులు విప్లులై చాలవత్తుపడి చారి చేయగలిగిరి. ఒకవోట గొప్ప క్రోత్తు సేన రాచివేసికొని అనుకూల స్థానమునాను క్రమింపగలిగెను. అవట వారు ఏర్పాటులను చేసికొను నంతలో 10 టాంకులు వారిని తలపడి చాలవత్తుమును కలిగించి తరిమివేసెను.

మార్గములలో చిత్రము.

వెనుకకు పోవు దారులలో చాల చిత్రము లగపడినవి. 22, 23, 24 తేదీలలో వచట ప్రబలము గ్రామముల వారు నైసికులవలన మట్టుకొనబడి మానివాండ్రతో కలసియుండిరి. అనేక దేశములవారు చిత్రవిచిత్ర రోజువత్తుములతో గానకచ్చిరి. వారిలో ప్రాచ్యదేశముల వారెందరో గలరు. అధిక వారెందరయినను చిత్రనాటకమని తలచియో పండ్లిగిరింప సాగిరి. ఒకవోట మందుగుండుకొర కొక బండి వడిగ పోవుచుండెను. మరియొకవోట నొకబండి పటములతోను కాగితముల కట్టలతోను నిండియుండెను. ఎర్రబోపీయుద్వోగి యొక ఛా బండి టాపుపై కూర్చుండి చాలిలదజుమును కనబరచుచుండెను.

సంహారమునకు మంచి ఆసక్తియు.

ఫిరంగుల సహాయములేకుండనే జర్మను పరాకులు ముందునకు వచ్చుచున్నారు. మందిబలముననే బ్రిటిషు సేనల నోడించబాలుడు మని జర్మను సేనానులు విశ్వసించుచున్నారు. దీనివలన ముఫిరంగులు క్రోత్తులపైనున్న పుట్టులకు పుట్టులగ నేలగుచ్చుచున్నవి. నిన్ను హైవును డెల్వెల్లి అడవులయొద్ద మరఫిరంగుల సంఘము క్రోత్తులు చావచుట్టగ నేల నొరగిరి. పిమ్మట ముఫిరంగులతోను వెనుకకేగెను. ఈప్రాంతమున మన నెందరు వారుతైరిని త్వరలోనే జర్మనుప్రజ లనుగవచ్చును. కాలమానము స్థిరముగా నున్నది. అతితీవ్రత మగు పోయజరుగుమనే యున్నదని విశేషము ఈ నెల 28 వ తేదీ సాయంకాలమున వ్రాసెను.

భయకారణము లేదు.

నేటివార్తలను మనవారు నిరాంధోజనముగ స్వగ్రహిత్వ తతో చదువవచ్చును. వానహిందెను బర్గు సమ్మెట పోట్లకు మనపక్షి వెనుకకు పోవక తప్పదని మనవారి నిరసకే నిశ్చయించిరి. అనుకూలస్థితి కలిగినపుడు ప్రతివిధానమున జరిపెదరు. మొదటి రోజులలో జర్మనులపురోగమన మత్యధికముగ జరుగ గలదు. ఎచటనుండి వారుగా రావచ్చునో అట్టి స్థానముల కడనే తాకు నకాక మింకను క్రోత్తులకు కలదు. మన సేనానులు సేనల నన్ని దుర్బల స్థానములకును గూడ పంప కలసినిస్థితిలో నున్నారు. అనుకూలస్థితి క్రోత్తులకు దీర్ఘ కాల ముండబోదు. మిత్రమండలి నిలువసేన కలియగల తరుణము దినదినమున చేరువవును చున్నది. ఆ లోపుననే వాన హిందెనుబర్గు వాంఛిత మీ డే ర వ రె ను. తే ని చో వారికి వ్యతిరేకమగుట నిశ్చయము. నిడు క్రోత్తులు అంగ్ల పరాను సేనలకు మూడు రెట్టిధికమగు బలముతో పోరినను మిత్రమండలివారి కంటే సధిక మేమియును చేయగలిగి యుండ లేదు. మిత్రమండలి వారు కొన్ని సారులు తలపడి విమోచి మొదలు మాల్బాసను కొట వరకును గల స్థానములను వశ పరచుకొనగలిగిరి. వెనుక నిలువయున్న సేనను నామగ్రులను బట్టియేనులపరీకరణముగూడ సంక్రామముగ జరుగుచుండును. క్రోత్తు లిటుల మనసేనకంటే సత్యధికమగు సేన నతిక్రేమముగ చేర్చుటలననే నతివేగముగ చొరుచుకొని రావలగు చున్నారగాని సమరమున నలయిక గలిగి నంతనే దానికి రో ధము కలగు ననుట నిశ్చయము. జర్మను లాక్రమించిన దేశ ములోగున్నున్న వాము పట్టణములలో తప్ప నడికప్పుకూలని యిల్లము పడికే డన్నమును నర పురుగును ఏగ్రామము ననుగూడ కనబడుటలేదు. ఈ గతికి జర్మనులే కారణము. సోమరంగమునుండి పశ్చిమముగాను నోయిననుండి నైర్వతి

గను రెండుదారులనై జర్మనులు ముందునకు పోవుచున్నారు. రెండవదారికి వెనుకనే పోరినకుపోవు కాంతెయిన మూ ము కలదు. ఆ దారిని అతిరగుడగు పరాను సేనాని యాజమాన్యము క్రింద ప్రబలముగ పరాను సేన నిలిచియున్నది. ఆదారినిజర్మ నులవడి యిదివరకేమందిగించి యుండును. ఓయిజీరముననున్న చాలిన జర్మనులక్రమించిరి అదిపూర్తిగా పాడుపడినది. పాడు పడిన ప్రాంతములలో నున్న వారి కేమలకు సహాయముచేయుటకు జరుగుచున్న ప్రయత్నము లీ ఆసక్తిగదనము కలన వాగిపోవలసి వచ్చినది. బ్రిటనును అమెరికా ఛార్లెసు క సంఘము లనేక మాతావులతో తమసహాయమును నిలిపి యులి పోయెను. ఈసంఘములలో కృపానులగు నమెరికా దేశపు శ్రీలు పలువురుగలరు వారు ప్రారంభించిన ధృక్పథార్థముల నన్నిటిని క్రోత్తులు మరల ధ్వంసముచేసిరిని పరాను కురము నుండి విశేషము వ్రాసెను.

అధిక నైపుణ్యము.

బ్రిటిషు వారి కనుక్రమముగ నైర్వతి మిట్టటి కంటే సధికముగ నెన్నడును నోవరము కాలేదు. అనేక సారులు క్రోత్తుల లక్ష్మధిక సంఖ్యలగు మన వారిని మట్టుకొని పొందోలి నను వారు మరల తలపడి స్థానముల నాక్రమించుచున్నారు. అతి నైపుణ్యమని ప్రకటించబడ దగిన కార్యము లనుకూల మును జరుగుచున్నవి. జర్మను సేనలు ప్రబలముగ తలపడెను. మన సేన కొద్దిగానుండెను. అలసియుండినను జర్మనులుసోము నదిని చాటుకుండ మనవారు నిరోధించుచుండిరి. అంతలో పరాను సేనలు వచ్చి కలసి నూతనోత్సాహమును కలిగించెను. తా మెచటి వారో ఏవాడు సమరమును ప్రారంభించికో గూడ చెప్పలేనంతటి అలయుకకు పొల్పడిన సైనికు లిప్పుడు రణముఖము నుండి వెనుకకు పోవుచున్నారు. ఇప్పుడు నిలువ సేనలు సంచరించుచున్నందున నికముం దిట్టి స్థితి యుండదు.

జర్మనులకేరముల ఏర్పాటు.

ఫిరంగుల సధికముగ నమర్చుటలనై జర్మనుల కి రిజ యము కలుగుచున్నదని పట్టుబడినవారు చెప్పిరి. జర్మనులు ఫిరంగుల సత్వధికముగ నుపయోగించు చున్నారు. చాలవోట మేము వదలిన స్థానములను క్రోత్తులక్రమింప నంగీకరించుట లేదు. మో సము కలుగు నను భయ మోర వా స్వ సాధనముల నమర్చితి మను కేంకయో తెలియదు. మనకు సేనలను చేర్చుటకు మోటారు బండ్లు మున్నగు సాధనములుం డుటచే చాల లాభకరముగ నున్నది. మోటారుబండ్లతో సైని కులు సర్వ సిద్ధముగ నుండి ఎచటి కకసరమై నవటి కలి క్రేమ ముగ పోవుచున్నారు. మోటారుబండ్లు సేనల వెనుక కిటకిట లాడుచున్నవి. ఇంతవరకు మన సేనలను చీల్చుట తప్ప నేడు సంకల్పమును క్రోత్తులు వెలిబుచ్చలేదు.

క్రోత్తులకు నిరోధము

దక్షిణ భాగపు సేనకు నిరోధము కలిగినది. ఆ ప్రాంతమున వారిగమనము మందగించినది. ఫిరంగులను తెచ్చుటలో జరుగు నాలక్ష్మమే యిందులకు కారణమగును.

మిత్రమండలి సేనలు చేరుట.

క్రోత్తులు మరల తలపడుట నిశ్చయమైనను ఈ నిరతి మిత్రమండలి కనుకూలమువారు సేనలనుచేర్చు చున్నారు. క్రోత్తులపైను తమసేనలను రణరంగమున చేర్చెను. ఒక గడి యయిన నూరకుండ వీలులేదు. మా సేనాముఖము చరించువంతవరకును క్రోత్తు లెంతవడకేము నాక్రమించిన వారిసేనలంత విరళమైనదనియే యగ్రము. మిత్రమండలి నిలువసేనలకులన వానికిపోని సిద్ధము. పరాను సేనలు ఓయిజీరమును నిర్దిహరకే కలిగిన ఫలితముగూడ బాగుగా కనపడినదని పరాను కుర మునుండి 26-వ తేదీని తలచినవిన్నది.

తిరోగమనమున అంగ్ల కేరములు.

బ్రిటిషువారి పెద్ద ఫిరంగులవారు మన సేనల క్షేమ కకు పోవలసి వచ్చినపుడు గుంపులు గుంపులుగ వచ్చి, పడుచున్న జర్మనులపైని ఫిరంగులను గంటలకొలది విరామము లేకుండ కాల్చి కనముల పోగులను గలిగించిరి. అట్లు చేసినను క్రోత్తులు నిలువక వారిపై బడిరి. కొన్ని ఫిరంగులను మన వారు వదలివేసిరిగాని చాలభాగము వెనుకకు పోనిపోయెను. మన ఫిరంగుల వారచట మరల క్రొత్తస్థానములలో తలపడి, క్రోత్తుల పురోగమన మాగిపోయినది. మన సేనలు గురితీత స్థానములందుండి నిరోధించుచున్న వనట నిశ్చయము. మా స్థానములు బలీయములు. కారుమట్టులు విరియసాగినవని 26వ తేదీని ఫిలిపుబుగారు తలచినవి.

జర్మనుల పరాక్రమము.

జర్మనులు పెద్ద ఫిరంగుల సత్వధికముగ ముందుకు పోనినపుడు చాల నెలలనుండి అధిక

సింహులందరి. పాటిజరులు అంతు లేక నడచివచ్చుటను మోటారు తొట్టెలు మందుగుండును నింపుకొని క్రొత్త ఫ్లానములకు చేరుటకు మన వైమానికులు చూచిరి. బహిరంగమున నన్ని స్థలములకును గూడ ఫిరంగులను తెచ్చుచున్నారు. బండి ఫిరంగులు మొరక పల్లములలో గూడ పరుగిడి బ్రజ్జిలు నేలకు మ్రలు మారమునకు లోపు గనే నిలుచుచున్నవి. ఈ సేన వెనుక నొక కార్మిక సేన వచ్చును. వారు భయపడే మార్గములను ఇవలదారులను వంటె నలను బాగు చేసెదరు. క్రొత్త వైద్యశాలలను విమాన కాలలను నిర్మించెదరు. విమాన యుద్ధమునుగూడ సాధిస్తామను తోనే శత్రువులు జరుపుచున్నారు. రాత్రివేళ గోధా విమానములు మారకపోకల బండ్లపై సాధికముగ గుండ్లను వదలుచున్నవి. గాని నష్టము స్వల్పమని చెప్పితిని ఫిలిప్పిన్సును వ్రాసిరి.

జర్మను నిలువ సేన

యుద్ధారంభమున జర్మనులు 35 డివిజనులను నిలువలో నుండిరి. వారిలో 33 మొదటి దినమున రణమున పాల్గొనెను. రెండవదినమున పదియు తలపడెను. అది మెదలు ప్రతిదినమున క్రొత్తదశము లగుచుచున్నవి. నిలువ సేన నిల్లుపయోగించుట ఆశాజనకము. జర్మనులకు గల సర్వసేనలతోడను మనమిత్రుడు పోగుచున్నాము.

అమెరికా సేన

అమెరికా సేన ప్రధాన విషయముగ నున్నది. యుద్ధ సన్నాహములను చురుకుగా జరుపుటనుగూర్చియే నెఱిసిపధిలో చాల చర్చ జరిగినది 18-21 మధ్యవయసు వారికి నిష్పందా భ్యుత్సవ మనవరమని లాడ్జిగారు నుడిచి ఆంగ్ల సేనలను చాల ప్రశంసించిరి.

అమెరికా ల ఫ్లిటి:—25వ తేదీ రాత్రి ఫ్లిటి చాల ముకులముగా నుండెను. గాని విషమస్థితి కర్ణలేదు. ఉత్తరమున శత్రువులకు నిరోధము కలిగినను దక్షిణమున కర్ణలేదు. ఇట్లువై కొన్ని గంటల ఫలితమును తెలిసికొన వలసి యుండును. 26-27 తేదీలు చాల విషమములు ఇస్తోన్నాయి. చిల్లిన జనరలు బ్యాలో ఎట్టి భావ వైచిత్ర్యమును గూడ కలిగించలేదు. స్క్రీపు కక్షిలలకు మధ్య సోముకు దిగువను శత్రువులు ప్రేమెదలు రోయి వరకును 1916 వ వర్షరపు మిత్రమండలి పట్టి చాటిరి. అన్నయమున వారా పట్టిని కమిషిందిరి. ఈ ఫ్లానము ప్రబలమగు నాంతోశనమును ఆశనుగూడ కలిగించుచున్నది ప్రైమ్మ ఫ్లిటి వ్రాసిరి.

ప్రయోధ శత్రువుల పురోగమము.

26వ తేదీ మధ్యాహ్నము శత్రువులతలపడి ప్రేమియమున సోముడికి రెండు ప్రక్కలను మమ్ములను వెనుక కుత్తోసిరి. సోముకు దక్షిణమున రాత్రివేళ తీవ్రముగ పోరి శత్రువులు తరిమితిమి. ఒకవో శత్రువులు మాచేరుకు రాగా మేము వెంటనే తరిమితిమి. అల్పపుట్ట త్రైమునను ఈశాన్యమునను స్థానిక సమరములు జరిగినవి. మార్పులేదు.

మార్పుల పోగుగారి యాజ్ఞ.

ఇపుడు యుద్ధమున మరల విషమస్థితి కలిగినది. శత్రువులు మన సేనల నాశనము చేయుటకు వారికి గల దశముల నన్నిటిని రణరంగమున కంపిరి. గత రెండురోజులలోను మన యాచాల పట్టమును కలిగిందితిమి. పరాసువారతిశ్రుముగ సేనలను పంపుచున్నారు. కాన మన సేనలోని ప్రతివ్యక్తియును తన బాధ్యతను గవనింది. కత్తిరంచనలేకుండ పోరి శత్రువుల నోడించదలెనని 23 వ తేదీని పోగుగారు త్రువుచేసిరి.

పరాసు సేనల వ్యయము

ప్రతివోట్లను పరాసువారు శత్రువులను నిరోధించిరి. క్రొత్త పరాసు సేనలు కలిసి ధర్మములతో గూడ శత్రువులను తలపడిరి. ఇదివరకు నిరోధించిన సేన స్వల్పము. ఇపు డధికముగ బ్రిటిషు నిలువ సేనలు వచ్చినవి గాన శత్రువు లాక్రమించిన ఫ్లానములు త్వరలోనే మన వశము కాగలవని పరాసు సహాయ యుద్ధమంత్రి నుడివెను.

రెండు జర్మను డివిజనులు నాశనమగుట

25 వ తేదీని రెండు జర్మను డివిజనులు రణరంగమునకు రాగానే వారిక చూపునైనదలక మునుపే 100 పరాసువి మానములు వారిపైని మరఫిరంగులను బరపి పూర్తిగా నాశనము చేసినవి పరాసు విశేషకుడు వ్రాసెను.

బ్రిటిషు జనాభిప్రాయము

మేజరు జనరలు మేగారు 26 వ తేదీని యుద్ధ మెట్లు యుగుచున్నదియు చెప్పించు ముఖ్యాంశమును గూర్చి యిట్లు చెప్పిరి. సో డగ్లసు పోగుగారు ఎట్లనో కాలయాపనము

జేయ జూచుచున్నారు. యుద్ధము నాలసింపట కొంత కఠిను యుద్ధ మొనరించుచున్నాడు. “అమెరికనులు వచ్చులోగా నేదియో నిశ్చితప్రయత్నమును చేయవలె నని మేము తలంప లేదు. అందువలన నేప్రదేశమునైన బాగరూకతో గాపాడ ప్రయత్నించి నష్టముల నొందహుడదని పోగు గారు నిశ్చయించిరి. ఆ యి నను శత్రువులకు మాత్రము విశేషముగ నష్టము గలుగుచుండవలయును. ఇదివరకు బల వత్తములుగ జేసికొనిన ప్రదేశములలోనికి మరలవలయునని అతనియొద్దేశము. ఇది ఇంతవరకు పోగుగా రావరించుచున్న విధానము. ఇంతవరకిని చాలస్వామవంతముగ నున్నదని మీరు నమ్మెదరని తలంచుచున్నాను. తెలివిగల సేనాని ఎవరైన ఇట్లే చేయునని మీరు తలంపవచ్చును” పిమ్మటనతడు లండనుప్రాట ఎక్స్ప్రెస్జనల బాగుగా జనాభిప్రాయమును తెలిసికొనదగు ననియు, ఇంతవరకుయుద్ధము విజయవంతముగ నంత మొందునని ఆంగ్లేయు లందఱును దృఢవిశ్వాసము గలిగియున్నారని పలికెను.

లండను, మార్చి 26:—బ్రిటిషువారు ప్రచండముగ భయటజే జర్మను లేనిశ్చయమును జేయకాల రనుటకు నిదర్శనము లధికముగ గల్పింపుకొలదిని, ఆతురత నొందియున్నను అదైర్య మావంతయు నెఱుంగని జనాభిప్రాయ మిప్పుడు శత్రుక్రమమున దృఢపడి నిజముగ విషమతను మగు ప్రస్తుత స్థితి నెట్లు తలగడవదగు నని వివిధ ప్రయత్నముల తలపోయుచున్నారు. ప్రతివాదమంతయును అణిపొయినది. ఇటీవల మాంధే పురువద్ద కార్మికులలో కొంచె మశాంతి ప్రబలిినది. ఆసధికారు లగు ఇంజనీరులు మనవ్య బలమును గూర్చి చెప్పబడు ఆలోచనలకు తమ యసమ్మతిని దెలుపబూసిరి. కాని వెస్టెంటు నే ప్రజలపరిమితమగు అగ్రహమును జూప నని ఆగిపోయెను. శాలివాదులు గూడ వారిని గర్హింప నారంభించిరి. నిన్నటి దినము ఇంజనీరుల లండనును గలసి పెద్దపెద్దనధులచేసి మాంధేపురు ఇంజనీరులను చొలగించిరి. ఇందు కార్యనిర్వాహక వర్గమువారిపై ప్రవేశమును గలిగించుకొనలేదు.

నిశ్చలవిశ్వాసము.

అన్నివోట్లను నిశ్చలవిశ్వాసము ప్రకటింపబడుచున్నది. అవక్రమక్రమవంతులగు బ్రిటిషు సైనికులు శత్రువుల చికాకువరకు చున్నారు. శత్రు సైనికుల సంఖ్య చాలావైదు రెట్లధికముగ నున్నను వారు సాధారణపు విజయమును మాత్రము పొందగలిగిరి. వారు అపరిమితనష్టముల నొందిరి. వారి చలన మప్పుడే మందగించుచున్న దనుట కనేక నిదర్శనములు గన్పించుచున్నవి. ఇంతవరకు జర్మనుల ఆటోపఫలిత మంతయు బ్రిటిషుపండ్లని మానువోట్ల నొక్కమాటుగ మూగ గలుగుటయే. అరాగిసునకు దక్షిణమునను, బాపామివద్దను, నెల్లి దిశను మాత్రమే వారిటుల మూగగలిగిరి. ఉత్తరమునను వారటుల జేయ ప్రయత్నించిరిగాని బ్రిటిషువారి నిశ్చలత వారిని వారింపినది.

రాజకీయదృక్పథము.

ఈయనస్కందనములన శత్రువులు రాజకీయముగ కొంచెము లాభ మొంద వలచిన సంగతి నుపసద్ధి లండను నగరవాసులగు ఎర్నేస్తు వైకుగారి వ్యాసములమున విదిత మయ్యెను. ఇతడు రిక్తి పిండవరకును రు హెలిరునం దుంచు బడి పిమ్మట విడువబడెను. ప్రయాగు కంట పరిశోధకుడుగ నితడు పలుతడవలు బెర్లినున కేగెను. వైకు గారిట్లు వ్రాయుచున్నారు. ప్రస్తుత మీ మహా సాహస పు ఆవ స్కందనము ప్రజల బాధకు వెఱచి యుద్దేశంపబడెను. జర్మను ప్రజల నేకబాధల నొందుచున్నారు; చెప్ప నలవికాదు. వారు సంధికిని ఆహారమునకు నత్యాతురతతో నెదురు చూచుచున్నారు. సంధి త్వరలోనే గావింపబడునని ఇటీవల శత్రువులు తరచుగ తమ ప్రకటనములం దుదహరించుటయే ఈ మాటను దృఢపరుప గలను. ఇంక దీనికి ప్రతికూలముగ బ్రిటిషు ప్రజలు మిత్రమండలి సామర్థ్యమున నమిత విశ్వాసము గలిగి యున్నారు. అవసరము వచ్చిన నెట్టి యాపదవైన సహించుటకు వారు కృతశక్తియుగ నున్నారు.

వ్యాసు మార్చి 27:—యుద్ధసమాచారమును బాగుగ తెలిగినవారు ప్రస్తుతస్థితి చాల నయముగ నున్నదనుచున్నారు.

అమెరికను, మార్చి 26:—నెంటు క్వెంటినున కాగ్నే యభాగమున ముందున కరుగుటలో జర్మను టాంకులు బ్రిటిషు టాంకులను పట్టుకొని మంచి సహాయమును జేసినది బెర్లిను నుండి తింటి వచ్చుచున్నది.

శత్రుల ప్రబలవత్తము.

లండను, మార్చి 26:—బ్రిటిషురంగము నందలివిశేషకు సొకడిట్లు తింతింపుచున్నాడు. కటికభూమిని మరల నాక్రమించుకొనుటకు శత్రువుల నేకవత్తముల భరించెనని మేము చెప్పగలము. రెండురోజులకు తగినఆహారముతో మాత్రము శత్రుపైనికు లపరిమితముగ రణరంగమున కంపబడిరి. వారిష్ట డమితముగ ఆకలి గొనియున్నారు. జిహ్వాతర్జుకొని పోవుచున్నది. ఇకమరి భరించలేదు. ఎప్పటికైతిడిని నిలుపుకొనుటకు వారింక ననేకక్రొత్తదశములన్నిటినికొని రావలయును.

యుద్ధరంగమునందలి ఒక ముఖ్యప్రదేశమును గూర్చి మరియొక విశేషకు డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—ఈరంగమున నున్న పై నికుల నందలినిగూడ మనము గోలుపోయినను శత్రు మరణముల సంఖ్య కీసంఖ్యలాలదు.

పరాసువారి అభిప్రాయము.

లండను, మార్చి 27:—ప్రస్తుతస్థితి విషయముగ నున్నను దానివిశ్వాసముతో నాడదగునని యుద్ధసమాచార కార్యదర్శి తలంచు చున్నాడు.

ఇంగ్లండు

అంతర్జాత్రదేశ సాంఘిక ప్రతినిధులు.

లండను, మార్చి 26:—అమెరికాకు నెక్సలదినముగ్గురు ప్రతినిధులు గమ్యస్థానమును చేరలేదు వారి నెక్సించుకొనుటకు నావికులు నిరాకరించిరి.

బ్రిటిషు వ్యాఖ్యలు.

లండను, మార్చి 26:—“మార్చింగు పోస్టు” ఇట్లు వ్రాయుచున్నది. ఈ సమయమున వెంటనే పార్లమెంటు నావ్యనింప వలయును. బాటీయ సేనాకాల పరిమితిని పొదు గింపవలయును. సైనికపు మనుష్యు నియమితిని మెచ్చింప వలయును. ఆత్మ యుద్ధమున కంగీకరింపవను వారలు, వివిధ కాఖల కత్యావశ్యకులు. విద్యండువారు మొదలగువారి నంద తిని గూడ వెంటనే సైన్యమున జేర్చవలయును. కార్మికులెట్టి అపచారము నైన గావించురని ఆమహానింపవలదు.

ప్రైమ్మఫ్లిటిక:—ప్రస్తుత విషమావస్థను మన జీత మెట్లు తరించుచున్నదియు సంతోషావహము. మన మందులకు సగర్వము నొందవచ్చును. ఇంకను జనుల నేమేమియునుగ వలసియున్నను దొరతనమువారు కాలయాపనము చేయక వెంటనే యడుగవలయు నని ఒక్క కోరికను కోరుచున్నాము. జర్మనులు బ్రిటిషు పరాసు దశములను విడదరచ లేకుండిరి. ప్రస్తుతపు ముఖ్యసమస్య యొకటి గలను. బ్రిటిషు పరాసుదశములు 1916 వ సంవత్సరపు పండ్లని మరల నాక్రమించుకొన గలవా?

డెయిలీన్యూసు:—యుద్ధమెట్లు జరుగు చున్నదియు ప్రధానకార్యాలయము నుండి ఇంక నెక్కుడు వివరములు రావలయును. అసంతృప్తికరములగు వార్త లేమనయుండిన వాని శత్రువుల ద్వారా వినుటకంటె మనఅధికారుల ద్వారా వినుటయే మంచిదని మనవారు తలంపవచ్చును.

లండను, మార్చి 27:—ఎకాడివ్యారిసు ఫ్లిటికఇట్లు వ్రాయుచున్నది. ఆంగ్లపరాసుదశములు క్రొత్తవి దినదినము యుద్ధమున ప్రవేశించుచుండుట వలన నాసైన్యములు రెండు నెంతేయియు బలవత్తములైనవి. తుదినిశ్చయము మాడునాలుగు రోజులలోగా తెలియనేరదు. బ్రిటిషు పార్మియను ఫ్లిటిక ఇట్లు వ్రాయుచున్నది. బ్రిటిషుపరాసు సైన్యములు ప్రస్తుత మతిభయంకరముగ శత్రువుల నిలువరించు చున్నవి వారినితరిమి చేయుటకెప్పుడు ఆనతూటపకునని జూచుచున్నది.

అమెరికా

వాషింగ్టను సమృక్ము.

లండను, మార్చి 26:—వాషింగ్టనులో నంద అమెరిక విశ్వాసమును గలిగియున్నటుల బాగుగ తెలుపబడుచున్నది. అబద్ధముల కించకయు వెనుదీసు జర్మనులు గావించు ప్రకటనల నమ్మవలదని అమెరికా సైనిక నిమర్శకులు హెచ్చరించుచున్నారు. మిత్రమండలివారి కపనమృకమును, ఆతురతయు, భయమును గలిగించు నిమిత్తము వారిట్లు ప్రయత్నించుచున్నాము.

ఆయుధ నిర్మాణశాల ప్రేలుట.

న్యూయార్కు, మార్చి 26:—కెప్టెన్గరమన ఆయుధ నిర్మాణశాల ప్రేలి రెండు యకరముల భూమిలో గల కట్టడము లన్నియు కూలినవి.

లోకమాన్య తిలకుగారి యాగమనము.

[గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావుగారు ఎం. ఏ.]

నిన్నటి న్యాయండియా పత్రికమాలమున లోకమాన్య తిలకుగారు 30-వ తేదీ ఉదయము బొంబాయి మెయిలులో నడుచుకున్న తెలిసికొనుటకు చెన్నపురీ పురంబానంద వ్యాధయు లగుచున్నాడు. ఈదక్షిణరాజధాని ముఖ్యపట్టణ బాసులండ్లలు భారతీయ నాయకులలో నగ్రగణ్యుడగు నీ లోకమాన్యని కన్నులారగాంచుట కాతురపమమ మెయిలు రాక ప్రతీక్షించుచుండుట సహజము. తమ నాయకుని జూచి కన్నులపండువు నేనుగోరు ప్రజలకు గాక రాజకీయసంఘ ప్రతినిధులలో కొందఱకుమాత్రము వేదిక వై కగుడేరు నవకాళ మిడుటకు కారణము తెలిసినదిగాదు. ఈవిషయమై ప్రజలు తహతహ పడుచున్నారు. న్యాయండియా పత్రికలో మఱియొక కథాటంకం వెనెవారిచే గాని లేక పోలీసువారిచే గాని ప్రేమను లోనికొనబోవు మనుజులసంఖ్య తగ్గింపబడునని యున్నది. ఆ కంపెనీ శైల్యకంపెనీయో మఱియొక టెలియడ. ఈవిషయ మిషాపత్రికకే తెలిసికొని గానము. ప్రజలకుగాని ఈపత్రికకుగాని యావిషయము విడితముగానివో తెజంటు విమోచక సమయమున సాధ్యమైనవిపుడు సాధ్య మేలకాగూడదని ప్రతి వానికి నాశ్చర్యము కలుగుచున్నది. ఈవిషయమై న్యాయండియా పత్రికకు సంజెహమేల జనించెనో! నిక్కముగ వేదిక వైకరా నిషేధింపబడినవో ఇదివర కెప్పుడును వ్యక్తము కాని యంతటి యుల్లాసముతో పాసులండ్లలు వైట గుంపులు గుంపులుగ గూడి అడయారవరకును సుత్సవముచేయుచు పోవుట నిశ్చయము. ఇంతమాత్రము చాలదు. చెన్నపురి వాసులందఱు తమ గృహముల యందు పండువు చేసికొనవలెను. నేటికడకు నిక్కమైన గృహస్థుడు తన మాతృదేశమునకు సలుపవలసిన విధి నిర్వర్తించుటలో ఈ దేశముగాని మరయో దేశముగాని లో! తిలకుగారిని మించిన యాదర్శ మెవఁగలెను. ఇట్టి గృహస్థుడు స్వాతంత్ర్యమునకు సభికారిమునకు బుట్టెను దేశమునకు దమ స్వాతంత్ర్యభిలాషాతురత వార్తం గొనిపోవు నాడు చెన్నపురి గృహస్థులందఱు నిట్లు తయారై కింత గౌరవము చేయవలెనని వ్రాసి తీయనది గాదు. లో! తిలకుగారు వచ్చు లోజు నివిధముగ పండువు చేసికొనవలసిన నాడు తోచినమాత్రము నూచించుచున్నాను.

(1) ప్రతి పోరుడు నాటి యుదయము 9-15 వ సం॥ ట్రాలు ప్రేమనున కరుడెంచి లో! తిలకు తత్సహచరులతో అడయారు కడకు పోవుట తన విధియని తలంపవలెను.

(2) చెన్నపురియందలి ప్రతిగృహస్థుడు లో! తిలకు గారిని దర్శింపజాలినను చాలకపోయినను ప్రాచ్యపద్ధతి ననుసరించి తమ గృహములను శుభదినమట్లంకరింపవలెను. పచ్చలాకుల తోరణములచేతనూ, ముగ్గులచేత సలంకృతమై చెన్నపురి నగరలక్ష్మి నిరంతరంబండకాభిషేకపూర్వకదన యై యలరారవలెను.

(3) లో! తిలకుతదనుచరులు నరుగుసమయమున శ్రీరామచంద్రుడు ఆయోధ్యకు వన వాసానంతర మరుదెంచిన సమయమునందము సుందకలెను. ప్రజానాయకుడగు మహాత్మా నాహ్యగింప నందలు సాధ్యమైనంతవరకు సంతోషపూర్వకముగ వారి సహసరింపవలెను. భజనసమాజములు, కర్పూర హారతులు, దేశభక్తి సుహృదీయ పతాకములు పూర్వకుంభములు, ప్రతిగృహముల సలంకరింపవలెను. పుష్పఫలకర్పములు, మండేమతరాది జాతీయగీతములు దిక్కుల నింపవలెను.

(4) లోకమాన్య తిలకు గారి జీవితము ఆంగ్ల భాష యందును, దేశభాషలయందును వ్రాసి కరపత్రముల సుచితముగ పంచివెట్టవలెను.

దూరప్రయాణము చేసి అలసియుండు లో! తిలకునకును వారియనుచరులకును నింత కార్యక్రమము మిట్టమధ్యాహ్న కాలమున నిక్కముగ కడుకవైపున నుండునని నాకు తెలియును. మఱియు కోమలవృద్ధులు లగు స్థానిక నాయకులకు కొందఱ తీక్ష్ణము దుర్గురముగ నుండుటయు నిశ్చయమే! కాని ఇట్టి సందిగ్ధసమయమున నాడంబరులగు పాశ్చాత్యులకు భారతవర్షప్రేమ డగు లోకమాన్యతిలకు లోకమాన్యదేయని నిరూపింప నవసరమున్నది. పూర్వ మెప్పుడు దేశమునాయకులకిట్టి పౌర్వతమ జరుగ లేకనిపించి యాతరుణ్యమున నీమహా త్యాగము నిరపమానముగ నెరవేర్పవలెను.

పోర్టు నెంటు జార్జి గెజెటు

ఏప్రిల్ 18 వ తేదీ నాటికి చెన్నపురి ప్రభుత్వము వారికి చెన్నపురిలో నందజాలని యంత్రములన్నియు స్టోను మాపును హిల్లు నీలగిరి జిల్లాకు పంపబడును.

హరీసెనెక్ ఐ. సి. ఎస్. గారికి 8-4-18 నుండి 2 మాసములు, విల్లార్లీల్ ఐ. సి. ఎస్. గారికి 15-4-18 నుండి 1 నెలయును సి. కె. శ్రీనివాసరావుగారికి 29-8-18 నుండి 1 నెలయును (ప్రివీలేజీ సెలవొసఁగబడెను. విల్లార్లీగారి సెలవు కాలములో సి. జి. ఆస్టిక్ ఐ. సి. ఎస్. గారు సేలంజిల్లా కలెక్టరుగా పనిచేయుదురు.

బందరు సబుజడ్జి కె. కృష్ణమాచారిగారు సి. కె. శ్రీనివాస రావుగారి సెలవు కాలములో గుంటూరు జిల్లా జడ్జిగా పనిచేయుదురు.

చెన్నపురి స్టాల్ కాజు కోర్టు 3 వ జడ్జి వరదరాజుల నాయకుగారికి 18-8-18 నుండి 1 నె 18 ది. (ప్రివీలేజీ సెలవొసఁగబడినది. వీరి సెలవు కాలములో కోయంబుత్తూరునందు 1 వ గ్రేడు సబు జడ్జిగానున్న కోదండ రామానుజులు నాయకుగారు స్టాల్ కాజు కోర్టు 3 వ జడ్జిగా నియమింపబడిరి. కోదండ రామానుజులు నాయకుగారి ఉద్యోగ కాలమున సి. ఎస్. శివారామయ్య (1 వ గ్రేడు డిప్టీ కలెక్టరు) గారు కోయంబుత్తూరు సబు జడ్జిగా నియమింపబడిరి.

ఉత్తరాగ్రాటు జిల్లాలో వాండివామ్ నందు సబ్రి జిల్లాగారును రామప్పామి ఆయ్యగారికిని, తిరుకత్తి పురమునందు ఏకాంబరరావు గారికిని విత్తూరు జిల్లా తిరు పతి ఆనంతాచారి, కోటగిరి రంగయ్యపెట్టి, అడక్కి జగ న్నాథరావు గార్లకును స్పెషలు మేజిస్ట్రేటు అధికార మియ్యబడినది.

3 వ గ్రేడు డిప్టీ కలెక్టరు కె. రాఘవేంద్రరావు గారికి (తిరుమనాపల్లి) 6 వారములు (ప్రివీలేజీ సెలవొసఁగబడినది.

గంజాము జిల్లానుండు తహసీలుదారుగా నున్న సబ్బు లిన్ వెంకటనరసుగారిని 7-వ తరగతి డిప్టీ కలెక్టరుగా నేర్పించి బల్లారి జిల్లా జనరలు డ్యూటీకిని, గోదావరి జిల్లానుండు తహసీలుదారుగా నున్న తలారి గోపాల రావు నాయకు గారికి డిప్టీ కలెక్టరు అధికారమొకడవ జనరలు డ్యూటీకిని, నియమించిరి. మల్లవరపు సవ్యాసరాజుగారిని గంజాము జనరలు డ్యూటీకిని నాయుని కేవలగిరావు నాయకు గారిని గోదావరి జనరలు డ్యూటీకిని నియమించిరి.

మిత్రమర్దలి ఎల్లెదుర్కొనెను? శత్రునివేదనము ఆమెపైదును, మార్చి 27:— అనన్తంధనమును విమర్శించుచు వార్తాపత్రిక ఇట్లు వ్రాయుచున్నది.—దక్షిణమున మిత్రమండలి వారనేక మూలదళముల సంగ్రహించుచు న్నారు. వీని నొక్కచోట జక్కములమీది కంపవలయు నని వారియుద్దేశ్యము. 25 వ తేదీన ఆమెరికావారు సహాయమున రిండు చుండగా మిత్రమండలివారి సమయక్తమైనక నిరహములు లాఢియరీ సమీపమున శత్రువులను దాకెను.

మందుగుండు పనివారు.

లండను, మార్చి 27:—మనకు గలిగిన ఈపాకులందును మన ఫిరంగులందును, మందుగుండుందును గలిగిన నష్టమును బావుటకు మందుగుండుపనివారు ప్రత్యేక ప్రయత్నములను చేయుదురు గాక యని విప్లవ చర్చలుగారు చెప్పిరి. ఈపని చేయుటకు మనకు వలయున్న అరకాళములు గలవు. ఈప్రయత్నములలో పని మానివేయుట సరదు విశేషముగ గర్హిం చెను. వస్తువులరహస్యచేయుటలో నెట్టిలోపముండ దని పలు మండలములందలి జనులు నమ్మకముజెప్పిరిని ఆరడు తెలివెను.

లండను, మార్చి 27:—రుష్యలో సైన్యమును దురలబాగుగ నెలకొల్పుటకు తగిన సహాయ మొనరింపవలసినదని ఎం. బ్రాట్లీ గారు రుష్యయందలి పరాసు సైనికసంఘమును పరాసువారికి పిలిచిరి.

“హోములి” పత్రిక ఇట్లు వ్రాయుచున్నది.—రుష్య జర్మనీతో యుద్ధము చేయ నంగీకరించిన దొరతనము వారించుటకు సమర్థులైతరని ఎం. వైకానుగారు చెప్పిరి. ఆసంఘమునందు 500 మంది ఉద్యోగియులుగలరు.

కీల్, మార్చి 28:—నల్లనముద్రపు నాచికా వర్ణమును ధ్వంసము చేయవలసినదని యుక్రేనియను యుద్ధమంత్రి ఉత్తర వొనగెను.

హోములిలోని ప్రతినిధులు:—ఇండియను హోము రూబల్లీరు సభ్యులగు తిలకు, భవన్, కల్కాయ, బిజెన వంద్ర పాలులు నిన్నటిదినము బొంబాయినుండి మదరాసునకు బయలుదేరిరి. మదరాసునుండి కొలంబోకును ఆచటినుండి ఇంగ్లండునకును వారు పోవుదురు. బొంబాయినుండి బయలుదేరు సమయమున వారి కుచితరీతిని మర్యాదలు చేయబడినవి. ప్రతి నిధులు రాత్రి 7 గంటలపుడు చీనాబాగునుండి పుష్పలంకృత మైన మోటారుబండిలో బయలుదేరిరి. వెళ్ల వెంట ననేక వేల కొలది జనము వారిని సాగనంపిరి. ఆయా రేగింపు టుత్సవ సమయమున మార్గమంతయు వేలకొలది ప్రజలచే నిబిడికృతము లయ్యెను. విల్లార్లీయా తెల్లననువద్ద వరియొక పెద్ద మూక వారి నెదుర్కొన సిద్ధముగ నుండెను. కల్కాయ కురుకు ప్రత్యేకముగ రెయిలు నడుచుచు ను. ఆచటి నుండి ప్రతినిధులందఱి మద్రాసు మెయిలుతో గలపబడును. ఆదినము బొంబాయి వర్తకులు ప్రతినిధుల గౌరవార్థము పెద్దసభను చేసి ఆననుట తిలకుగారికి రూ 1500 గల బహుమతి నొసగిరి. వీని స్వపరిపాలనోద్యోగమునకు వినియోగింప వలసినదని కోరిరి. వేదవారుకొందరు అజాను కాలకాలచొప్పున చందాలను చేసికొని రూ 100 ల నొసగిరి. అనంతరము స్వత్రేయముగ వైద్యకృత్తి నవలంబించినవారు రూ 5000 నొసగిరి.

వాతావరణ స్థితి

1918 సం॥ మార్చి 28-వ తేదీ బుధవారము.

జిల్లా ముఖ్య నగరములు	నిత్య ఉష్ణోగ్రత	నిత్య ఉష్ణోగ్రత	నిత్య ఉష్ణోగ్రత	నిత్య ఉష్ణోగ్రత	నిత్య ఉష్ణోగ్రత
	24 గంటలలో	24 గంటలలో	24 గంటలలో	24 గంటలలో	24 గంటలలో
గోపాలపూరు	90.0	68.7	...	40.87	44.84
వాల్తేరు	86.6	71.8	...	41.18	37.23
కాకినాడ	* 93.8	70.9	...	63.72	38.91
బందరు	* 91.6	70.2	...	70.69	40.00
గుంటూరు	100.	72.4	...	49.25	33.31
నెల్లూరు	* 93.6	74.0	...	67.78	34.97
మద్రాసు	92.4	72.8	...	60.87	49.47
హైదరాబాదు	...	...	...	0...	...
అనంతపురము	95.0	74.3	...	32.75	20.42
బల్లారి	98.1	71.9	...	28.39	19.98
కర్నూలు	93.2	71.6	...	30.94	26.92
కడప	96.2	73.3	...	34.54	31.13
తెంగుతురు	85.3	65.4	...	36.78	35.47
వెల్లూరు	95.0	70.2	...	49.00	45.32
సేలము	92.8	70.8	...	43.11	40.10
కోయంబుత్తూరు	94.2	73.4	...	34.45	32.83

* నేటి యుదయమున ఈ పురములందు నాయువు నందు చలనములేదు.

వాయుభారమునందు మార్పు స్వల్పమై అందు న్యూనాధిక్యములు లేకను మరంత సమస్థితికి వచ్చుటకు తోడ్పడుచున్నది. అది నిన్నటి స్థితియందే కలదు. వాయు భారము సర్కారులందు అధికము. బర్బాదును స్వల్పము.

రాజధానియందు వాయుగమన మతి మందముగ నుండి మామూలుకంటె నా గమన మతి హీనముగ కలదు. నేటి ప్రాతః కాలమునందు చాలభాగములందు వాయువు మందీభూతమై యుండినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. సంచలనము కలిగిన ప్రదేశములందు వాయుగమన మతి హీనముగ కలదు.

కర్ణాటకమునందు మధ్యమోష్ణస్థితి తక్కువగను. రాజధానియందంతటను మామూలుకు తక్కువగను కలదు. పగటి పూట వేడి 81 డిగ్రీలవరకును తగ్గియుండుటయే నీ లోపమునకు కారణము. నిన్న నేపాంతమునందును వేడి 100 డిగ్రీలకు మించియుండలేదు. రాత్రిపూట కూడ వేడిమి మామూలుకు తగ్గియు కలదు. అతగ్గువల దత్తమండలములందును సర్కారులందును అధికము.

వాయువుసందార్భిత దత్తమండలము లందధికము; మల బారునం దత్యధికము. దక్షిణభాగపు కొనయందు ఆకసము మేఘావృతమై యుండి వర్షము పడినది. మధురయందు 3 దుక్కులు వర్షింపినవి.

రాజధాని నుం దంతటను చక్కని యెండ కాయుచున్నది.

ఆర్. ఎల్. జోన్ను, వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

The Great War.

(c)
(Reuter's Agency)

Western Front The German Offensive.

Formidable Allied Defence.

Fierce Fighting Continuing

Vigorous Hostile Attacks.

LONDON, March 27.

Last night's British communique says:—There was local fighting at different points northward of the Somme. Hostile attacks southward of the Somme were pressed vigorously since the morning with fresh divisions against Noyon and Roye. There were new attacks in the afternoon in the neighbourhood of Chaules and between Chaules and the Somme, also northward. The battle is continuing on the whole front south of the Somme. Our troops in all parts of the battlefield, during the last six days, have shown the utmost courage. The following divisions displayed exceptional gallantry:—8th, 18th, 31st, 41st, 51st, 93rd and 66th.

Germans Capture Roye.

The Press Bureau announces that there were no further attacks last night northward of the Somme, only local engagements in which the enemy was repulsed. Our line northward of the Somme now runs through Bray, Albert, Beaumont Hamel, Puisieux, Ayette, Boiry, Henin Wancourt and just westward of Monchy to the Scarpe and thence along the original front. The Germans have been attacking heavily southward of the Somme this morning and have captured Roye. The line here runs through Mercourt, Pozieres, westward of Roye and westward of Roye and westward of Noyon. Fresh German divisions have been identified including two guards and two Brandenburg divisions. The British, French and Americans are fighting shoulder to shoulder and French reinforcements are rapidly coming up. The enemy has been checked westward of Roye and westward of Noyon.

23 Enemy Machines Felled.

Last night's British communique says:—Aeroplanes on Monday were almost exclusively employed in bombing and machine gunning troops and transport behind the battlefield. Twenty two tons of bombs were dropped and one hundred thousand rounds of machinegun ammunition were fired. The pilots report that the ground targets surpassed all description. They were able to drop bombs accurately and fire into the centre of infantry battalions in close formation and columns of cavalry and transport. Air fighting was less intense than on the previous day. We brought down thirteen enemy machines and drove down ten others out of control. Eight of ours are missing, mostly due to fire from the ground while flying low. During the night we continually bombed and machinegunned troops in the forward areas and transport upon the roads at the front.

Troops Solidly Holding Positions.

Last night's French communique says:—The troops are solidly holding their positions on the left of the Oise above Noyon. The fighting continues with undiminished violence on Bray-sur-Somme, Chaules, Roye, Noyon front.

Dogged British Defence.

Titanic Struggle Unabated.

Infantry and Tanks Cause Great Losses.

Reuter's correspondent at Headquarters, wiring this evening, says:—The titanic struggle continues unabated, although the enemy artillery bombardment shows a tendency to decrease owing to the increasing difficulties of advancing his guns. On the other hand, no stage of the war has seen such close infantry fighting. Yesterday, British infantry in a bayonet charge broke the enemy's ranks and secured 120 prisoners. One battalion of the Twenty-Fourth Division captured a post in a great quarry, commanding one of the main lines of the enemy advance, and fought to the last man, delaying the enemy and piling up corpses in a semicircular barricade, breast high around the quarry. The manner in which guns, tanks, and transport have been withdrawn behind the retiring line constitutes a marvellous feat. After crossing the Somme, we blew up all the bridges except one which was so commanded by our guns that it was more advantageous to leave it. The enemy's casualties in his efforts to cross the Somme have been prodigious. Again and again massed parties on rafts and pontoons have been annihilated by guns. Ultimately a passage was effected by the famous Brandenburg Iron Corps near Licourt under a hailstorm of fire and only after innumerable failures.

At a certain place a large force of the enemy had thrust a way through and gained what promised to develop into a distinct tactical advantage. But during the enemy pause to reorganise, ten tanks advanced and caused havoc among the German ranks, and finally drove them back.

Remarkable Scenes.

Scenes on the roads leading to the rear have been most remarkable during the past three days, with parties of civilians and villagers shepherded by soldiers, mixed with labour groups of impassive orientals in all varieties of headgear, African natives grinning as though the thing was a huge joke, here a clay-caked armoured car speeding back for ammunition, there a motor lorry stacked with maps and records with a red-hatted officer perched on the top, fulfilling the traditional crush through tactics.

Unique Opportunities for Slaughter.

The German infantry is pushing forward unsupported by artillery, the High Command trusting to overwhelming weight to break down all resistance. This affords unique opportunities for our field guns to spray the human swarms. Yesterday at High Wood and Delville Wood machine-guns simply carpeted the earth with corpses before retiring. Before long, the Fatherland

must be asking the price at which the offensive is being waged. The weather is becoming unsettled and glass is falling. The latest news is that fighting of the fiercest description is continuing.

Significance of German Advance.

No Cause for Anxiety.

Reuter's correspondent at the French headquarters says:—To-day's news should be read with entire calm and unshaken confidence. That our front would be compelled to recoil under F. M. von Hindenburg's hammer blows was inevitable and fully foreseen by the Allied staffs, whose counter-measures were prepared in advance and will take effect at the right moment. These first days of the battle will probably mark the highwater level of German advance. The enemy still enjoys the advantage of the offensive, being able to select the point at which the blow is to be aimed, while we are obliged to disperse our means of defence to cover all points where the blow might fall. That advantage, as the history of the war has taught us, is one that quickly passes. Every hour brings us nearer the moment when the Allied armies' reserve will be ready to intervene, and before that moment comes, F. M. von Hindenburg must have achieved a decision or be prepared to see it go against him. Hitherto, with twice the human material and means employed by the French and British armies in their offensive last year, the enemy has gained proportionately no more than the Allies did in a series of brilliant attacks beginning with Vimy Ridge and ending at Malmaison Fort. All such operations result in a gain of ground exactly proportionate to the accumulation of men and material behind the attacking front. As the Germans have been able to accumulate a greater force behind the front than the Allies have ever been able to achieve, their advance has been proportionately swifter and greater than ours, but it will not less certainly be brought to a stop as soon as the initial momentum is absorbed by the exhaustion of the battle. The Germans are advancing through some territory, in which, through their own criminal folly, they will not find a whole roof except in the towns of Guiscard and Ham, nor an inhabitant nor an ounce of food. The German advance seems to lie in two general directions, one due west across the battlefield of the Somme, and the other south-west upon Noyon, behind which lies the Compiègne Road to Paris. But the way to the capital is blocked by a powerful French army under a General of proved capacity. May be the enemy rush in this direction has already slackened, Chaury, on the bank of the Oise, which the Germans hold now in the front line, is merely a heap of ruins. A regrettable consequence of the German advance is that the relief work in the devastated districts has been brought to a stop. Numerous British and American charitable agencies have been obliged to withdraw. This work was largely in the hands of compassionate American ladies, who now see the fruits of their labours once more destroyed by the invader.

Consummate Feats of Skill.

Arrival of French Reinforcements.

Reuter's correspondent at Headquarters telegraphing on the evening of the 26th says:—Never has the traditional quality of the British steadfastness been more wonderfully illustrated than now. Time again troops have been overwhelmed and overrun by swarming legions and as often have managed to emerge and regain the line. What would be regarded as consummate feats of skill in field manoeuvres are constantly being performed in this grim struggle. One of the most dramatic incidents was, when our weary troops fighting at hopeless odds were striving to prevent the Germans from securing a certain Somme crossing. French reinforcements arrived and without hesitation poured in amongst the British, infusing fresh vigour and saving the situation. Men are now returning from the battle line many of them dejected and not remembering where they have come from, nor the day of week, but in this respect the situation is improving as reserves are moving into position.

German Concentration of Artillery.

Prisoners attribute the German success to wonderful concentrations of artillery, the full advantage of which they are now losing. In many places the enemy is reluctant to occupy evacuated positions. Whether they are afraid of booby traps, or being shelled in rage can only be conjectured. Now that we are operating in the open our great superiority in mechanical transport is giving us advantage in mobility over the enemy. Back areas are teeming with motor buses packed with soldiers speeding to threatened posts. So far the enemy's intentions, beyond securing a general break through, are not revealed.

Enemy Advance Arrested.

Reuter's correspondent at the French headquarters wiring on the 26th says:—News to-night is distinctly heartening. The advance of the enemy's southern wing seems to be arrested and general slackening of the German effort is noticeable in this sector due probable to delay in bringing up artillery.

Allies Assembling Forces

Though renewal of the onslaught is anticipated, the respite is a clear gain to the Allies who are assembling forces, while the enemy has his whole forces on the ground and cannot afford to lose an hour. So long as our front holds, every mile the German gain means corresponding lengthening of their flanks which will be exposed constantly to an imminent threat of attack by the Allied reserve armies. The French divisions have already intervened in the Oise valley with excellent effect.

British Guns Part in Retirement.

Mr. Phillip Gibbs says:—British heavy and field guns have been handled with marvellous discipline in the rearward actions in positions which had become untenable, the gunners firing for hours at masses of Germans moving in close vicinity, causing deadly losses. But the masses did not cease to advance, and they bore down on the defenders by a ceaseless tide. Some guns were abandoned, but many were withdrawn across the Somme, the gunners taking up new positions and re-entering the action like exhibition batteries. Wiring yesterday Mr. Gibbs said that the enemy's progress had been stopped, and it seemed certain that our armies are able to control the situation within limits of safety. We are holding good lines, and the blackest shadows are beginning to lift.

Vigour of German Advance.

Mr. Percival Phillips says:—The most remarkable feature of the advance of the Germans has been the rapid movements of heavy guns. This phase of open warfare had been carefully rehearsed for months. British airmen saw howitzers lumbering along roads in endless columns and motor lorries bringing up shells to new positions. The guns come into action anywhere in the open. Field batteries have been repeatedly galloping boldly across rising ground less than a mile from the British. Behind the advancing armies comes another army of workmen repairing destroyed railways and bridges and erecting new hospitals and aerodromes. The offensive in the air is prosecuted with equal vigour. Large formations of Gothas have nightly tried to cut our communications, dropping unusually heavy explosives, but the damage done is insignificant.

British Public Opinion

Bracing up in Determination.

As evidence develops that the Germans are not likely to gain a decision in the face of magnificent British resistance, public opinion, which though anxious has never been unduly depressed, is now bracing itself in determination to acquiesce in whatever measures are necessary to meet the admittedly critical situation. All contention has been silenced. There was a flicker of labour restlessness at Manchester recently, when the unofficial representatives of the engineers threatened to strike against the man-power proposals, but this was promptly extinguished by an outburst of popular indignation in which even pacifists joined and the meetings of the district branches of the Amalgamated Engineers yesterday repudiated the Manchester decisions in which the executive had no part.

Unshaken Confidence.

Everywhere unshaken confidence is expressed that the undaunted front presented by the British troops will baffle the enemy who, with troops four or five times more numerous, has only scored a moderate success and endured colossal losses and is already showing signs of flagging. The net result of the German movement hitherto is to make three bulges in the British line, namely, south of Arras, at Bapaume, and towards Nesle. But he has failed north where the steadiness of the British line has checked the enemy's double thrust.

Political Object of Offensive.

That the enemy's offensive has a political object is corroborated by an article by a prominent Londoner, Ernest Pyke, who was released from Ruhleben after three and a half years and frequently visited Berlin as a camp kitchen inspector. Pyke says:—The present desperate move is undoubtedly dictated by fear of the mob, as the German people are suffering unspeakable privations and are aching for peace and food. This estimate is confirmed by reiterated assurances in enemy communiques recently that peace is near at hand. On the contrary, the British opinion is confident in the Allied reserve power and is rallying to a determination to endure, if necessary, a most protracted conflict.

Confidence in Washington.

Best-informed opinion in Washington is absolutely confident. American military critics warn the public against unreservedly swallowing German communiques which are obviously chiefly inspired by the deliberate intention of creating gloom, anxiety, and fear among the Allies.

Situation Much Improved.

PARIS.—Well informed quarters regard the situation as very much improved.

German Tanks.

AMSTERDAM.—A Berlin semi-official telegram claims that German tanks, with captured British tanks, played a leading part in the advance southeast of St. Quentin.

Austrian Authorities Reserve.

AMSTERDAM.—The Austrian military authorities are very reserved as regards the German offensive and say they must see the effect of the Allied counter-effort. A German correspondent claims that six British tanks have been captured.

Enemy's Heavy Casualties.

LONDON, March 26th:—A correspondent on the British front telegraphs:—We hold that the enemy has paid dearly for the re-occupation of the land stripped of stores and habitations. His troops were flung into the battle with two days' rations. They are hungry and thirsty and have reached the limit of their endurance. Fresh divisions must be thrown forward to keep up the pressure.

Another correspondent referring to one sector of the battle says:—If we lost all the men engaged on this part of the front our losses would not equal the enemy's casualties:—("C. and M. Gazette" special cable.)

Press Comments.

British Man-Power.

The "Morning Post" demands an immediate convocation of Parliament for the purpose of sanctioning an extension of national service, raising the military age, and abolishing all exceptions including conscientious objectors, departmental indispensables and the Irish. The "Morning Post" is confident that no trouble is to be apprehended from Labour.

The Immediate Problem.

The "Times" notes with pride and satisfaction the fortitude with which the country is facing the grave situation and says:—One desire is that Government shall not lose time in making whatever fresh demands may be required of the civilian population. The "Times" points out that the Germans have not succeeded in the supreme object of driving a wedge between the British and the French armies and the prospect of such success is more remote. The paper says the immediate problem is whether the British and French Forces will be able to reoccupy approximately the 1916 line.

Detailed Statement of Progress Demanded.

The "Daily News" demands a more detailed statement of the progress of the battle from headquarters and says, if there is unfavourable news, the public would prefer to learn it from our own official statement than from the Germans.

French Opinion on Battle.

PARIS.—The Under-Secretary for War stated that the situation although serious, could be regarded with confidence.

Press Comments.

The "Echo-de-Paris" states that the union of the British and French armies is daily being strengthened by the entry of the reserves of both armies into the battle-line. The final result will not be known for three or four days.

The "Petit Parisien" says the British and French are at present fiercely resisting, awaiting the most favourable comment to hit back.

German Report of Allies Attack.

AMSTERDAM.—Commenting on the offensive, the "Vorwaerts," says:—South of the break-through the Allies are collecting strong reserves which are intended for flank onslaught upon the Germans. The paper alleges that the Allies' combined army attacked near La Fere on the 25th with the Americans co-operating.

German Reserves at the Front.

Mr. Hamilton Fyffe says:—The Germans had eighty-five divisions in reserve at the opening of the battle, and thirty-three of these are known to have been in the battle on the first day and approximately ten each on both succeeding days. Since then new troops have been in evidence daily. This exhaustion of reserve is a hopeful feature of the situation, we have been fighting the whole available strength of the German army.

Speeding Up Preparations.

WASHINGTON.—The German offensive is absorbing all attention. Debates in the Senate have been devoted exclusively to speeding up of war preparations. Mr. Lodge urged compulsory training of youths between 18 and 21. He said that brilliant stand of the British was beyond eulogy.

Hopeful Situation.

"Times" says:—The situation last night was undoubtedly more hopeful than since the battle began; but it is still exceedingly grave for though the enemy's rush in northern section is apparently held it is clear by race against time in south and every thing depends on next few hours. We regard to-day and to-morrow as most critical. Whereas General Below who burst through the Somme has made absolutely no impression. Between the Scarpe and the Coquel streams of enemy south of the Somme have crossed allied line of 1916 from near Bray to near Roy, but southeast of Roy they are still well within 1916 line. This is point which gives most anxiety but also most ground for hope.

Enemy Advance Near Bray.

Enemy Thrown Back at a Point.

British afternoon communique says:—As a result of the attacks yesterday afternoon and evening astride the Somme, we were forced back on both the banks a short distance in the neighbourhood of Bray. We repulsed after severe fighting heavy night attack south of the Somme. The enemy entered our positions at one point in the neighbourhood of the river but was immediately thrown back by our counter attack. There was a further local fighting northward and northeastward of Albert. But the situation here is unchanged.

General Haig's Order to the Army.

The Press-Bureau says, General Haig issued a special order to the Army on 23rd saying we are again at a crisis of war. The enemy has collected every available division aiming at the destruction of the British army. We have inflicted very heavy loss during the last two days and the French are sending troops as quickly as possible to our support. I feel that, everyone in this army, fully realising how much depends on exertions and steadfastness of each one of us, will do his utmost to prevent the enemy attaining his object.

French Troops' Steadfast Resistance.

Formidable British Reserves Coming in.

French afternoon communique says:—The enemy is everywhere held. The French under secretary for war states that the Germans are now meeting powerful fresh French army protected by almost incredible artillery fire. Hitherto the enemy's advance has been delayed by only a few independent divisions but formidable British reserves of manoeuvre are now arriving in the battlefield so the enemy's territorial gains can only be regarded as temporary.

Two German Divisions Totally Annihilated.

PARIS:—A French war correspondent states that two fresh German divisions proceeding to the front were almost totally annihilated on 25th before they had fired a shot by machinegun fire and bombs from a hundred French aeroplanes.

Progress of War.

Lecture by General May.

LUCKNOW, March 27.

Major-General May, lecturing at the Y. M. C. A., on the progress of war yesterday after explaining the real issue involved in the struggle pointed out that Sir Douglas Haig's object was to gain time, and he was fighting what was known as delaying action. "We do not want," the lecturer said, "to attempt anything decisive till the Americans come in. Therefore Sir Douglas Haig has chosen not to risk everything on the defence of any particular place, but to make the enemy pay very dearly for taking it and to fall back to the positions prepared beforehand, when proper price has been exacted. I think you will find that this is the policy Sir Douglas Haig has been pursuing up to the present absolutely correctly, absolutely as you would expect a great General to do it and exactly as far as I know according to his calculations. General May then referred to the London stock exchange as the great thermometer of public opinion and said that all indications showed the firmness and strength of the national confidence in the successful termination of the war.

Great Britain

Appeal to Munition Workers.

London, March 27.

Mr. Winston Churchill has appealed to munition workers to make special efforts to replace our serious losses in guns, machine guns, and ammunition. Our resources are sufficient to do this. He deprecated making holiday at Easter and acknowledges the assurances already given by the men in many districts that there will be no loss of output.

Inter-allied Labour Socialist Delegates.

Fresh Difficulties.

LONDON, March 27.

Three Inter-allied Labour Socialist Delegates to America due to sail by American lines had not arrived at the port of embarkation yesterday. The Crew refused to sail if delegates were on board.

Russia

Appeal to the French

To Reorganise.

LONDON, March 27.

M. Trotzky has appealed to the French Military Mission in Russia to help to reorganise the army.

French Condition.

LONDON, March 27.

The "Home Libre" states that M. Pichon has signified the Government's willingness in the matter, on condition that it fight Germany. The Mission comprises five hundred officers.

Evacuation of Odessa.

LONDON, March 27.

A wireless German message to Russia refuses to evacuate Odessa, because it is considered within Ukraine.

Black Sea Fleet.

LONDON, March 27.

KIEFF.—The Ukrainian Minister of War has ordered the demobilisation of the Black Sea Fleet.

Balkans

Enemy Attack Improbable.

LONDON, March 27.

SALONIKA: The Greek Generalissimo Danglis said in an interview, that the possibility of an enemy attack in Macedonia could not be regarded seriously. When the enemy was concentrating as many troops as possible on the Western front. In any case the Allies' entrenchments would be able to resist any attack.

Palestine

OPERATIONS IN PALESTINE.

British Progress.

LONDON, March 27.

A Palestine communique says: We threw fresh bridges across the Jordan on the night of the 23rd. We progressed by the night of the 24th, nine miles through difficult mountainous country in the direction of Es Salt. Our advanced mounted troops secured the bridge at E. Howej which is three miles southward of the town. The Turks and Germans are opposing our advance. We have taken prisoners of both nationalities.

A London Infantry battalion in a brilliant attack captured an entire battery. Our aeroplanes, including the Australian units, effectively bombed and obtained direct hits on troops, transport, camps and trains on the Hedjaz railway.

United States

Explosions in Munition Warehouse.

LONDON, March 27.

NEW YORK.—The City has been shaken by explosions which demolished munitions warehouse at Jersey city wrecking two acres of buildings.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(BY WIRE.)

Burma

Buddhist Divorce Law.

Division of Property.

RANGOON, March 27.

A full bench of the Chief Court, Lower Burma, consisting of Sir Daniel Twomey, Justices Rigg, Ormand and Maungkin to-day delivered separate but concurring judgments on the Buddhist Divorce law. The matter arose out of a reference to the Full Bench by Mr. Justice Rigg "is the chief wife of a Burman Buddhist entitled to divorce her husband if he takes another wife without her consent". The point arose in a divorce suit of one Ma Seim against her husband Maung Hoth. In the course of judgment Mr. Justice Rigg went at length into the ancient Burman Buddhist ecclesiastical law authorities, the Dhamma Thats and Privy Council decisions. He said that there could be no doubt that in Lower Burma polygamy was tolerated but regarded with disfavour. He answered the reference by stating that if a Burman Buddhist took a second wife without his first wife's consent she had the right to divorce him. He added that if she decided to claim the right of divorce the division of property should in the absence of any contract to the contrary be made as if the divorce were one of mutual consent.

Bombay

BOMBAY, March 27.

A record of much useful work by the David Sassoon Industrial and Refectory in Bombay was disclosed in the latest annual report of the institution presented at the annual prize gathering yesterday. There are 188 boys in the institution. The report shows that it is now 70 years since the school was founded by the generosity of the Sassoon family, but during the last six or seven years it had been brought to a pitch of efficiency

and usefulness by the energetic and well-directed efforts of Col. Lloyd Jones, I. M. S., who unceasingly worked for it with the result that there had been a marked improvement in the moral and physical qualities of the boys. Col. Lloyd Jones retires shortly from the service and his retirement will be a great loss to the institution. Col. Lloyd Jones estimable services to the institution will be commemorated by the committee.

The Chairman of the institution Col. Lloyd Jones stated that the aftercare association and auxiliary home for the homeless and friendless boys discharged from this institution were accomplished facts, and are located near mills where most of the boys work. Mr. Caded who presided at the prize gathering paid a warm tribute to the disinterested work which Col. Lloyd Jones had done for the institution. He said that the Colonel who would be soon retiring was leaving behind him a memorial in India in the shape of the aftercare association.

Portuguese Governor General's Tour.

BOMBAY, March 27.

With a view to make himself acquainted with the country and the condition of the people in districts His Excellency the new Governor General of Portuguese India, accompanied by his suite has just made a tour through his territory. This is a departure from the usual official routine for in Goa neither the head of the administration nor the officials ordinarily do any touring which forms a feature of British administration in India. There is, moreover, no exodus of the Government from the plains to the hills. His Excellency's tour has been much appreciated as indicating his desire to know the country and the people more intimately, especially as it was done without the usual pomp. His Excellency visited the districts of Silvette, Canacona, Sanquém, Quepem, Sanguelha Pernam and Pardez and was everywhere received with enthusiastic demonstration of welcome. His Excellency at such places discussed with various officials matters respecting proposed improvements especially in sanitation. In every district which he visited he caused two Hindus, two Mahomedans and two Christians to be sent for at his residence and each of them was questioned by his aide-de-camp if the present district administrator had done any wrong to anyone, if they were registered as voters, what rate of interest was charged by money lenders in Goa, if the present Governor-General had done any wrong act, what person amongst the military and what amongst the civil officials had their confidence, if during the plague epidemic in Silvette the administration or Health Officer used any violence to those attacked by it or did anything contrary to their religion, who was their enemy and if they wished to be British subjects or to continue as Portuguese subjects. The answer to these interrogatories are not made known.

To-day's (27th) "Calcutta Gazette" contains the name of all the fifty Commissioners of the Calcutta Corporation, 25 elected and 25 nominated. Of these 50 there are 17 Europeans, 3 elected and 14 nominated and the remaining Commissioners are thus divided:—Bengalis 24, Mahomedans 5, Jews 2, Parsis 1 and Marwari 1.

Home Rule League Deputation.

Hearty Send Off to Tilak and Paul.

Party Started for Madras.

BOMBAY, March 27.

A magnificent send off was given last night to the Indian Home Rule League deputation consisting of Messrs. Tilak, Khaparde, Karandiker, Kelkar and Bepin Chandra-pal who left Bombay for Madras en route to Colombo from which port they will sail for England by Cape route. The delegates started at 7 o'clock from Chinabang in decorated motor cars preceded and followed by a long procession. All along the long route, roads were picked with crowds of people who showered flowers and cheered the members of the deputation as they passed. Another big crowd was waiting at the Victoria Terminus who kept on cheering until the departure of the special train which took the deputation as far as Kalyan at which station their carriages were to be attached to the Madras Mail. During the day a reception was held in honour of the deputation by the Bombay cloth merchants at which they presented to Mr. Tilak a purse of Rs. 15,000 justly subscribed by petty cloth merchants in a day as their humble contribution to self-governance propaganda. The same afternoon the mill hands of Bombay presented to Mr. Tilak for the cause of Home Rule propaganda a purse of Rs. 1000 collected by subscription of one anna from each man. This was followed by another tribute from the independent medical profession of Bombay through their spokesman Surgeon Bhajekar amounting to Rs. 5000.

Latest Telegrams

(REUTER).

LONDON, March 27.

Admiralty states that arrivals during week numbered 2471 and sailings 2488. Sixteen steamers over, and twelve under sixteen hundred tons work sunk. Former include one sunk during the week ending 16th, and latter four small sailing ships sunk in December and January. Nineteen vessels were unsuccessfully attacked. One fishing boat was sunk.

Press Bureau states that King has sent following message to Haig: Express to General Salmond and all ranks of air services of Empire in France, my gratification at their splendid achievements in this great battle. I am proud to be their Colonel-in-Chief.

French afternoon communique says:—Last evening and last night, the enemy, who was everywhere held was obliged, weakened by his heavy losses, to slow down his effort. Gallantry of our troops who are defending ground foot by foot is beyond praise. We hold line through Lochelle-St. Aurin Beaurepaire, north of Laceygn southern approaches to Nozon to left bank of Oise. We repulsed during night, strong Franco-Belgian attack attempting to reach our positions northward of Nozon.

సార్వజనిక స్వాతంత్ర్యము.

యుక్తవయస్కుల కెల్లరకు నియోజక స్వాతంత్ర్యము లభించుదనిక “ప్రజాస్వామ్యము” చేపూరకము. దేశమందున్న స్త్రీపురుషులెల్లరును వోట్లనిచ్చు అధికారమును గలిగియుండవలెను. స్త్రీపురుషులెల్లరును తమ దేశపాలనమునందు తమకు ప్రత్యక్షముగ సంబంధమున్నదని గ్రహించవలెను.

ప్రజాస్వామ్యము నందినజాతుల చారిత్రమును చూచినయెడల నియోజక స్వాతంత్ర్యము అగ్రకులజులనుండియు, ధనవంతుల నుండియు కష్టములకోర్చి పనిచేయువారల హక్కులమైనదని తెల్లము కాగలుగు. ఇతర విధముల ప్రజాస్వామ్యము గడించినదేశములలోహాడ స్త్రీలకు స్వాతంత్ర్యమును, నియోజకాధికారమును లేవు. భారతదేశమందు ప్రజాస్వామ్య మేవిధమున వృద్ధిగాంచునో చూడవలసియున్నది. కాని భారతదేశమున ఉన్నతరాజకీయబాధ్యతల ధరింపగల ధీశక్తిసంపన్నులగు నియోజకవర్గములు లేవనియు, కావున భారతీయులకిట్టి బాధ్యతలను బ్రీతిపూ ప్రభుత్వమునా రాసంగరాదనియు మనప్రతికూలురు నుడువుచున్నారు. కర్మిగుపక్షమువారు గావించినవాద మెంతవరకు మన రాజకీయపురోగ్యుద్ధి కాటంకవాయకముగ నుండునో మనకు తెలియకున్నది. కాని యిది మిగుల ప్రబలమగు వాద మని అధికారులు తప్పుకం అంగీకరించెదరు.

పరిపాలనము గావించుటకు తగినంత మంది దేశమున నున్నప్పుడు, వోట్లర్ల సమస్యను గూర్చి మన మెట్టి భయమును జెంద నవసరము లేదు. ప్రజాపాలనమున అధికారసంపన్నులగు ప్రజాసంఘములే మనకు వాంఛనీయులు. భారతదేశమున ప్రస్తుతకాలమున కూడ, ప్రజా సామాన్య మజ్జా సాంధికారనిమగ్నమై యున్నను, విలేజి సంఘములలోను, పరిపాలనా విషయముల యందును తృప్తికరముగ కృషి సలుపగల ధీశక్తిసంపన్నులు కలరు. తెలివి తేటలకు విద్యయే ముఖ్యబలము కాదు. కాని యిందుమూలమున విద్యను నిరసించరాదు. కాలక్రమమున విద్యాసంపన్నత ఆత్మకరమగు మగుచున్నది. కాని నియోజక స్వాతంత్ర్యమును పెంపొందించుటకు దేశమున విద్య వివిధ వ్యాప్తి మగుదనుక వేచియుండ నవసరములేదు. ఏజాతియు ఇట్లు వేచియుండలేదు. పార్లమెంటులో నుప పాదిం పబడు భారత దేశ స్వపరిపాలనా కా స న ము మనకు తక్షణ మే సార్వజనిక స్వాతంత్ర్యము నొసంగుటవలన హిందూదేశమున కెట్టి అపాయమైనను వాటిల్లజాలదు. భిక్షకులు శక్తిహీనులు మున్నగువారలకు దక్క, యుక్తవయస్కులగు, స్త్రీపురుషుల కెల్లరకును, విద్యావిచక్షణ లేక నియోజక స్వాతంత్ర్యము నొసంగకలమును. ఈ వోట్ల విధానము వలన ప్రజలలో విజ్ఞానాభివృద్ధి చేకూరగలదు. ఒక పల్లెటూరి విషయమై యోచింతము. యుక్తవయస్కులగు వారెల్లరును వోట్ల నిచ్చు అధికారమును గల వారె న్ను కొనిన విలేజి సంఘముల మరి యేవిధమున వైన నె న్ను కొనిన బడిన నాని కలె ప్రజాప్రాతినిధ్యస్వభావమును గలిగియుండజాలవు. విలేజి సంఘములలోను పరిపాలనా సంఘములలోను అన్ని పక్షముల వారును సభ్యులుగ నుండుటవరమే! కాని ఇందనేమి సార్వజనిక నియోజక స్వాతంత్ర్య సూత్రానసరణముగ నెన్నుకొనబడవలెను. సభాసభ్యుల యోగ్యతా నిర్ణయము వారు నిర్వహించవలసిన కార్యములపై నాధారపడియుండును. ఈ విధమున యుక్తవయస్కులకు నియోజక స్వాతంత్ర్యమువలని లాభములును, ప్రజాసంఘముల లాభమును కూడ మనకు చేకూరగలవు.

నిరంకుశాధికారులనుండి అధికారము భారతీయుల హక్కులము కావలెననియు, నీ యధికారమున ప్రజలెల్లరును పాల్గొన వలయు ననియు స్వపరిపాలనోద్యమ ముద్ఘోషించుచున్నది. యుక్తవయస్కులకు నియోజక స్వాతంత్ర్య మొసంగుట వలన యీ యధికారము ప్రజలలో న్యాయానుగుణముగ విభజింపబడు నని మా అభిప్రాయము. ఈవిషయమున కొంచె మధికారమొసంగిన కార్యము లేదు. అందువలన హానికూడ చేకూరును. మనము ప్రజాసామాన్యమునకు స్వపరిపాలనము, ప్రజా స్వామ్యము అను విషయములను గూర్చి యమస్వాసము లాసంగు చుండగా, వారు “స్వపరిపాలనము లభించిన పిమ్మట అంగు మా కెట్టి అధికారముండునో”ని సహజముగ మనలను ప్రశ్నింపుచున్నారు. “మీ కెల్లరకును మీ విలేజి సంఘములలోను, తాలూకా సంఘములలోను, జిల్లాసంఘములలోను రాష్ట్రీయ సంఘములలోను, జాతీయ సంఘములలోను మీ ప్రతినిధులబంపుటకు అధికారముండునో”ని మనకు ప్రత్యుత్తరమొసంగకతప్పదు.

ఈ విధముగ నియోజకవిధానము జరుగునెడల చాల మంది తమధనమును, అధికారమునుబట్టి ప్రజాసామాన్యమును బెదిరించి, సభ్యత్వమును గడింపవచ్చునని మేము గ్రహించకపోలేదు. ధనాధికారములు యాభిమానులను కనిపిస్తే పరిస్థితులు మార్పు నొందజాలవు. మానవునకు ప్రభుత్వ మత్యవసరమగుటచే, ప్రజాస్వామ్యము ప్రబలముగ నున్న యీ కాలమున సార్వజనిక నియోజక స్వాతంత్ర్యము ఆవశ్యక మని తోపక పోదు. ఈవిధానమున లోపము లున్నయెడల, వీరిని ఖండించుట అన్యాయము. ఏలయున ఇంతకంటె నుత్తమమైన విధానము వేరొండు గానవచ్చుటలేదు. లెని నిష్ఠలు మున్నగు వారి పన్ను ప్రజాస్వామ్యములలో మాత్ర మిలాలోపములు చాల తక్కువగ గాన నగుచున్నవి.

ఈ విధానమువలన ప్రతివ్యక్తియు తనకు లాభము గావించని ప్రభుత్వమునకు తన సాహాయ్యము నొసంగడు. తన పక్షము వారికి మార్పుల గావించుట కధికారము కలదనియు, నిట్టిమార్పులు తన పక్షమువారి తేముమున కత్యవసర మనియు గ్రహించి, ఆతడు సాంఘికవాదుల పక్షము వహించి కృషి సలుపుచుండును. ఇందు మూలమున మనకు సాంఘికవాదుల ఆశయప్రాయమగు సంఘపరిస్థితులు క్రమక్రమముగ లభ్యము కాగలవు.

“సాంఘిక” పాలనము “మాక ముమ్మడి” పరిపాలన మని కొందరు హేళనము గావించవచ్చును. కాని స్వల్ప సంఖ్యాకులగు ధనికుల “మాక ముమ్మడి” కంటె, అధిక సంఖ్యాకులగు వీధల “మాక ముమ్మడి”యే యెక్కుడు వాంఛనీయును. వీధల సంఖ్యయే అత్యధికముగ నున్నతే, వీరు అల్పసంఖ్యాకులగు ధనికుల పాలనముననుండి, వారి యిష్టానుసారముగ వర్తింపవలెనని యెట్టి ప్రజా స్వామ్యవాదియు నుడువజాలడు. మేమిదివరకు వక్కాణించినరీతి, సామర్థ్య సంపన్నులే యెక్కుడు పాలనము గావించుచుండురు. సాంఘిక వాదుల ఆశయప్రాయసంఘమున కూడ అధికార మిట్టి వారల చేతులలోనే యుండును. కాని, అట్టి సంఘములో అధిక సంఖ్యాకులు తక్కువ తామే పాలించుకొనుచున్నామను సంతోషము నందుచుండురు.

ఈ నియోజకవిధానము వలన, అధిక సంఖ్యాకులలో “ఆధ్యాత్మిక ఆసంతృప్తి” యుద్భవించుటయు, అది సాంఘికాభిప్రాయముల పెంపొందించుటకు కారణభూత మగుటయు, అందుమూలమున సంపూర్ణ ప్రజాస్వామ్యము స్థాపితమై ఆశయప్రాయమగు సాంఘిక ప్రజా స్వామ్య ప్రతిపాదనములు నెలకొల్పబడుటయు ను సాధ్యమగును. కావున యుక్తవయస్కుల కెల్లరకు నియోజక స్వాతంత్ర్య మత్యవసరము. కొందరు ప్రజాస్వామ్యమును మనఃపూర్వకముగనే కంటిగించెదరు కాని ప్రజాస్వామ్యము అగిపోయినది. ఇది “సాంఘిక” సంఘముగ వృద్ధి గాంచవలెను. సాంఘికోద్యమ మున్నకు మాత్రముగ రానై యున్నది. మనలో పండితభిక్షాదులు లగు బాబుధగ వాడొదాను ఈవిషయమును గ్రహించెను. మనకు తొండు పేజులు పద్ధతి కొక సంఘమును స్థాపింపవలయు ననియు, ఆసంఘమువారు సంఘముయొక్క ఆస్తిని సాధ్యమైంపవరకు వృద్ధి నొందించి, వ్యవస్థలీనము సాధ్యమైంపవరకు ఆశం బరవిరహితము గావించవలెననియు ధగ వాడొదాను గారు సలహా నిచ్చుచున్నారు. ప్రజా స్వామ్యతరుగమును తొలగించుటకు వృథా ప్రయత్నములు గావించక, ప్రతి దేశమునకు తొండు పేజిలబంధంతి సేవాసంఘముల నేర్పరచి, అధికార మదమును క్రమక్రమముగ తగ్గించి, ప్రజాశీలమును పెంపొందించుటెంతయు నుత్తమ మార్గము. యుక్త వయస్కులకు నియోజక స్వాతంత్ర్య మొసంగి, గాంధీగారి యాజమాన్యమున తొండు పేజిల సేవాసంఘమును స్థాపించి ప్రజల నైతిక, మానసికోన్నతికై కృషి సలుపుటెంతయు ఉచితము. మన మాతృదేశమున కీవిధముగ నేరకేసు నెల్లరును ప్రార్థితులు. “మర్యాద”పత్రిక.

(1134) కావలెను.

క్లాకు వైండరులు, ఇన్నువెక్సర్లు కావలెను. వారి మకాము నుద్రాసు, అరక్కోణం, జోలా ర్చేట, బెజవాడ, బెల్ గాం, హుస్సే, గడగ్, గుంటకల్, బెంగుళూరులలో నుండవలెను. వీరు నుద్రాసు సదరన్ ముగ్గరాష్ట్ర రైల్వేవారికి ఏప్రిల్ నెల 10-వ తేది లోపుగా దరఖాస్తుచేసుకోవలెను. మానేజరు, కాదర్ యూసఫ్, మదరాసు.

చెన్నై పుర్యా మురేంద్ర కళాశాల విద్యార్థిసంఘము వారు తమకళాశాలయందు బహు మానప్రదాన మహోత్సవము జరిగిన మరుసటిదినమున దురుకళాశాలలో నూతనముగా బట్టముల నందికొనిన విద్యార్థులకు స్వాగత మొసంగుటకు నాట్టి కోత్సవము గావించుటకును బ్రయత్నింపబడినదని ఆయుర్యేంద్ర కళాశాల విద్యార్థి కై ప ముబ్రహ్మణ్యశర్మగారు తెలియజేయుచున్నారు. ఇందుమూలమున విద్యార్థులకు నన్యోద్యమయితి పెంపొందుటయుగాక దేశసేవకు రక్తియు కలవకుట కవకాశము గలుగ గలదు. విద్యార్థులసత్సంకల్పములక బ్రోదియొరగి వామానసముల వికసింపజేయుట విద్యార్థుల కర్తవ్యము. కాన దేశాభిమానులెల్లరు నీవిజ్ఞాపనము ననుగ్రహించి ఇక్కార్యకరణమునకై ద్రవ్యసహాయ మొసర్చి ప్రాచీన భారతకళయగు నా యుర్యేంద్రవ్యాప్తికి దోహదపడుదుగాక! ఆయుర్యేంద్ర కళాశాలాధ్యక్షులు ఆ యుర్యేంద్రకళాశాల చెన్నై పురి గాని ఆయుర్యేంద్రకళాశాల విద్యార్థిసంఘ కార్యదర్శి చెన్నై పురి అనిగాని వైర యిగురువులో నేర్పకైన మూల్యమును బంపవచ్చును.

విద్యావివోదిని సభ. పెద్దాపురము. మూడు నాటకములు మాత్రమే

- ౧. రసపుత్ర విజయము
29-3-1918 శుక్రవారము సా. 5-30
- ౨. ప్రతాపరుద్రీయము
30-3-1918 శనివారము సా. 5-30
- ౩. సారంగధర
31-3-18 ఆదివారము సా. 5-30

ఈ మూడు నాటకములును ఆంధ్రమున పద్యములతోను పాటలతోను విక్టోరియాపురమందిరమున ప్రదర్శింప బడును.

నోటీసు (1131)

తిరుమల తిరుపతి వక్తరా దేవస్థానములలో, 1917 వ సం॥ డిశంబరు నెల 1918 సం॥ జనవరి నెలలలో రాబడిన బంగారు వక్తరా వస్తువులు, ఈ దిగువ కనుపరిచిన వాటిని; 1918 సం॥ ఏప్రిల్ నెల 2 వ తేది వరకు 11 గంటలు తిరుపతి దేవస్థానం ఖజానావద్ద వేలము చేయబడును. ఏలయులో సవాలు చేతు కొరువారు దేవస్థానము కచ్చేరిలో, ముందుగా రూ॥ 100 లు ధరావతు కట్టి ఏలయులో సవాలు చేయవలసినది. ఏలయు పూర్తియైన తేది లాగాయతు 30 దినముల లోపల ఏలయు మొత్తము చెల్లించి లాట్లు పుచ్చుకోవలెను.

- ఈమారు మొత్తం.
- (1) బంగారు దఫా 1-కి మూలలు 30 మతున 385-9-3 మూలలు.
  - (2) బంగారు నాణ్యములు లాటు గా రకములు 11.
  - (3) వెండి దఫాకు 1000 మూలలు కంతున 2679-8-0 మూలలు.
  - (4) వెండి నాణ్యములు లాటు గా రకములు 7.
  - (5) హాళి రూపాయలు రూ॥ 1854
  - (6) తేగడ రూపాయలు దఫాకు 1000 రూ॥ మతున రూ॥ 1432
  - (7) తేగడవైసాలు 1 లాటు గా రూ॥ 200
  - (8) తాంబ్రం వక లాటు గా శేన్లు 360
  - (9) రాగి కక్తరా పాత్రలు.
  - (10) వస్త్రములు వక్తరా లు.
  - (11) కర్పూరం వక్తరా చిల్లర జినసి సామానులు.
- సం. సూర్యనారాయణరావు,
(విచారణకర్తల వారికిగాను.)

నుందరము !

స్వదేశీయము !!

ఉపయోగము !!!

అందమైన

1918

క్యాలండరు

మార్చి 31 తేదీలోపు అమృతాంజనము డిపోవారి రూ.5 ల మందును నొకేసారి గొనువారలకు

ఒక క్యాలండరు ఉచితముగ పంపబడును.

ఇతరులకు క్యాలండరు 1-కి వి. పి. ఖర్చులు సహా 0-5-0.

వి. పి. గ కాక, ముందుగా చీట్లు పంపింపవారికి క్యాలండరు ఖరీదుతో మా జవాబులూరి యుండును.

కొలది ప్రతులునుత్రమే ముద్రింపబడినవి. ఆకాశంగను గలుగకుండుటకు త్వరపడుట యుక్తము.

తామరలైలము

గజ్జికలైలము

మోహినీలైలము

డబ్బీ 1-కి 0-6-0

డబ్బీ 1-కి 0-4-0

సీసా 1-కి 0-12-0

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధపథము

చక్కని డబ్బీతో వెల రూ. 0-8-0 ; డబ్బీ 1-కి రూ. 5-4-0

బోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము. అన్ని చోట్లలో విక్రయింపబడుచున్నది

అమృతాంజనం డిపో,

100, ప్రెసిడెన్సీ, బొంబాయి.

రీ, తంబు శెట్టిపెద్ది, మదరాసు.

1000

రూపాయలు

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరి మురబ్బ

బహుమాన

మియ్యబడును.

మీరు బలహీనులగా నున్నారా? అయితే డి. మన్నాలాల్ గారిచే తయారుచేయబడిన లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరి మురబ్బను నేపించండి. దీనిని నేపించిన యెడల ధాతువునీ, రక్తపునీ, విశేష బలము, అకలి ఎక్కువ

మొదలయినవి. కలుగును. స్వచ్ఛ ఫలితము, ధాతువు మూత్రములలో కలిసిపోవుట, నీరుచురుకు, బహుమాత్ర వ్యాధి మొదలగునవి మానును. దీనివలన మంచి గుణము పొందిన అనేకులు రంగోల్, పిసాంగ్, సిల్వాంగ్, అక్రికా, కలకత్తా, బొంబాయి, మదరాస్, ఈ ప్రాంతములనుండి బహుమానపుత్రికలు విశేషముగా పంపియున్నారు. కావలసినవారు అర్థజ్ఞాస్తాంపును పంపినచో బహుమాన పుత్రికల కాపి పంపుదుము. ఇది ఆబద్ధ మని రుజువుపరచువారికి వైకనుపరచియుండు బహుమానము యియ్యబడును. అట్లు నిరాకరించినచో కోర్టుమూలముగా పొందవచ్చును. పార్సీలును కొను నవ్వడు "డి. మన్నాలాల్" అని యుండుట చూచి తీసికొనవలయును. అతపాన పుత్రిక పార్సీలలో పంపబడును. ఏజెంటులు కావలసియున్నది.

15 రూపాయల డబ్బీ వెల రూ. 2-0-0. కపాలఖర్చు 1-కి డబ్బీలకు 6 అణాలు.

డి. మన్నాలాల్, ఢిల్లీ వైద్యులు,

సాలామిసిరి మురబ్బ డిపో, బెంగళూరు సిటీ.

(619)

అమృతాంజనము డిపోవారి

దివ్యోపధములు.

నం॥	ఉచితము	నం॥	ఉచితము
గంధచూర్ణము పండ్లులోనుటకు ...	0-2	మోహినీలైలము మెరుకులు పెరుగుటకు	0-12
చిక్కెనాదనము మాత్రము అచ్చియును	1-4	కోమహరి మెరుకులు పెరుగుటకు ...	0-8
చంద్రావళి పండ్లులోనుటకు ...	0-8	ఉజ్జ్వలమును మందు సీసా 1-కి ...	1-8
కల్పవృక్షము ధాతువునీకి ...	1-0	కస్తూరిమాత్రము పెద్దది, మంచిది	50-8
జ్వలహరి జ్వలములకు సీసా 1-కి ...	0-12	సుఖభోగి మాత్రము	1-0
సూర్యలక్ష్మి తైలము డబ్బీ 1-కి ...	0-12	సుఖభోగి తైలము పుండ్లకు	1-0
తేజోవంతు సేతుకాటుకు సీసా 1-కి ...	0-8	విశేషము. ధాతువుల డబ్బీ 1-కి ...	0-8
శ్రీరాముని కంటివ్యాధులకు ...	0-4	గ్రహణి మాత్రము డబ్బీ 1-కి ...	0-8
రంజనమాత్రము వాంతిభేదలకు ...	0-6	కోమహరి మాత్రము తలకొప్పులకు...	0-12
గజ్జికలైలము పండ్లులోనుటకు డబ్బీ 1-కి ...	0-4	కాలినపుండ్లకు నూనె సీసా 1-కి ...	0-8
చాచి రుక్మము సీసా 1-కి ...	0-8	శేగరు ద్రావకము సీసా 1-కి ...	1-0
తేజోవంతు సీసా 1-కి ...	0-4	కుసుమరి మాత్రము, కుసుమపూర్ణులకు	1-0
తామరలైలము, తామర, తీగెడు ...	0-8	చుండుకు నూనె సీసా 1-కి ...	0-6
కుంభాబ తైలము డబ్బీ 1-కి ...	0-4	గుండరితైలము, ముఖకాంతికి	0-8
దురద్రావకము సీసా 2-కి ...	1-0	పగుళ్లకు తైలము శిశుపగుళ్లకు	0-6
కస్తూరి శిశుపగుళ్లకు డబ్బీ 1-కి ...	1-4	కర్ణమాలసారి చెవిపోటుకు	0-6
కస్తూరిచూర్ణం ఉబ్బునములకు డబ్బీ 1-కి	0-6	బాలాబి మాత్రము మలబద్ధమునకు	0-8
వాయువుపోటుకు మందు ...	1-0	బంతువారహరి ఎమిడికలకు	0-8

అమృతాంజనము డిపో, మదరాసు అందు బొంబాయి.

నీతాన్వేషణము లేక లంకా దహనము.

అయిదంకముల నాటకము.

మధులూలు! పద్యములు! క్రాంత్యుగ పాఠ్య పాఠ్య విజ్ఞాన ఇయ్యది మృదుమధుర శైలిని వ్రాయబడినది. జనసామాన్య మున కెల్లరకు సుబోధకము. ప్రదర్శనానామకముగ నున్నది. ధర్మరసపూరితమైన చక్కని కథాటకాది వర్ణమెట్లులతో నిండియుండును. ఒకపర్యాయము చదివినను, ప్రదర్శించినను విడువరు. దీనినిగూర్చి నెల్లూరువాస్తవ్యులను బందరు నోటిలు కాలేజి ప్రాఫెసరు గను శ్రీయ్యతి ముత్తెరాజు నుబ్బారావు ఎం. ఏ. గా రొసంగిన యభిప్రాయమును చదివిన ఈ నాటక రాజము యొక్క ప్రాశస్త్యము చదువరులకే బోధపడును. పుస్తకము ఖరీదు రూ. 1-0-0. తపాలాకుబ్లి వేలు. గ్రంథకర్త :— పనుసు రి యుజ్జ నారాయణశాస్త్రి, (980) భొజ్జిల్లి పేట, బండిను

విజ్ఞాన చంద్రికా బుక్కు డిపో,

మాంటు రోడ్, మదరాసు.

ఇక్కడ తేలుగు పుస్తకము లన్నియు న్యాయమైన

శైలితో దొరకును క్యాలంటును ఉచితము.

డాక్టరు. ఆచంట-లక్ష్మీపతి, బి. ఏ. ఎం. బి. ఏ. ఎం.

(946-387) మేళురు.

అమృతార్ణవ అవలేపాము.

ఈలేపాము రక్తమును కుద్దిచేసి వీర్యమును పెచ్చిం

చి బలమును కలిగించి యుష్ణశక్తిను ను చేసి చేతి కాలి

మంటల పోగొట్టును. మెదడును చల్ల చేసి శరీరమునకు

తేజస్సును కలిగించును. దీర్ఘక్షయ, భేదులు, తలనొప్పి,

రొమ్మునొప్పి మొదలగువానిని తప్పక నివారించును.

219 అర్ధపాను డబ్బీ 1-కి రూ. 2-0-0.

వైద్యశాస్త్రి మణిశంకర్ గోవింద్,

ఆతంకనిగహ కోవ. ధూలయం, 187, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

రైస్ మిల్లు అమృతము

వేట్సు నెమిడిజెలు ఆయుర్వేదముచే లాగబడుచున్న

నర్సాపురం రైసుమిల్లు అమృతమును. మంచి స్థితిలో నున్నది.

వివరములనిమిత్తము స్వయముగాగాని, లేక ఉత్తరముర్యారా

గా తెలిసికొనవచ్చును. పోడూరి వెంకయ్య,

(1182) రైసుమిల్లు, నర్సాపురం, కృష్ణాజిల్లా.

501 పాశ్యపు వేంకటాచల 59

పండితులవారి సిద్ధాంతములు.

లోకామయవార కస్తూరిమాత్రల నిష్పక్షనను

వరికింపుడు.

యోగ్యతాపత్రములు.

మ॥ రా॥ డాక్టర్ ప్రభాకర్ థెలో ఆయుర్వేదో

యూనివర్సిటీ, గ్రామియోల్. ఎన్. జె. ఇన్స్టిట్యూట్,

లండన్ కన్వెన్షన్ కమిటీ ఎగియర్. వేన్. సం. 2. బొంబై,

పీరు ప్రాసినది. తమ "లోకామయవార కస్తూరి మాత్రములు,

ఉపయోగించుటకును, క్యాపొచ్చాసముల వ్యత్యాసము,

అచ్చియు, మలబద్ధము, ప్రక్కనొప్పి, కడుపునొప్పి, అన్నా

కజ్వరము, విత్తసంబంధరోగము. చిడ్డల యెముకనాళములు

స్థియు, గుణగుణ్యము, తపవద్ధకు ప్రతిదినము నచ్చు రోగు

లకు, నీకస్తూరి మాత్రలే, స్వచ్ఛత జైద్యులు. ముఖ్యముగా

నీయవలయు నని శిఫారసు చేయుచున్నాను.

మ॥ రా॥ పి-ఎన్-అచ్యుతరావ్, సీనియర్ సర్జన్,

స్వామివారి కమిషనర్, మైసూరు నగర్ మెంటి; పీరు ప్రాసి

నది. "లోకామయవార కస్తూరి మాత్రము" ను సపయోగించి

యున్నాను.

పండితులు వారిచే పత్రికయందు ప్రచురపరచినట్లే

లనేకోత్సృష్టమగు, గుణగుణము ఈమాత్రము కలిగి యున్న

దని నేనుచెప్పుట కానందభరితుడనగుచున్నాను.

రిజిష్ట్రైన యావ్యాపార గుగుతులు, ప్రతి సీసామునకు

ఉండును; చూచి తీసికొనవలెను.

అనుపానపత్రము, ప్రతిసీసాతో గూడి

యుండును. 280 మాత్రము సీసా 4 అణాలు,

మాత్రమే.

6 సీసాల లోకపారి డిస్కండ్రికా

టపాల ఖర్చుతోచేరి రూ. 2-0-0

12. సీసాలొకసారి కొను 2-10-0

28. సీసా లొకసారి కొను 8-0-0

గురుత్వరోగములకు మానవ అయ్యుర్వే

దీయ పిష్టేషధములు దొరకును.

విలాసము:— శ్రీ సీతారామచంద్ర వైద్యశాల, మైసూరు.

